

Brassói Lapok

XL. évfolyam
204 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi szeptember 8

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 60 lej. — *külföldre*: negyedévre 500 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK TEMESVÁRT!

A némaság ellen

Rövidülnek a napok, őszi szél söpörgeti a nyár nyomát, a kánikulában vakációra küldött, de az ezzel éppenséggel meg nem oldott problémák a gond hüvösségével legyintenek szembe; kisebbségi életünk tarlója őszi szántásra vár.

Mi tagadás, ez a tarló tele van kipergett szemekkel. Elejtett lehetőségek. Tele van hullajtott kalászokkal. Felületes fél munkák, végig nem gondolt gondolatok és elsóhajtott cselekvések veszendőbement szándékai ezek. Itt-ott kövek sebzik fel mezitelen lábunk; annyi év óta nem igyekeztünk félredobni utunkból. És tele van, bizony-bizony, szárazságmarta, jégverte, istencsapásos fekete folttokkal, ahol nem nő fü több, nem nő kalász nekünk. Erőnkönél hatalmasabb erők szólnak bele sorsunkba s teszik rögössé életünk humuszát.

A horizonton azonban már elkullogóhan vannak az európai orkánok barna titánjai. Megvert hadaként futnak el felőlünk azok a viharveszélyek, amelyek villámlásokkal tették fojtóitá és nyugtalanná a múlt nyár külpolitikai boltzatát.

Ne áltassuk magunkat; ez a viharzóna rányomakodott a kisebbség sorsára is.

Ki törődött velünk? Ma azt kell mondanunk; akármilyen sivár is ez a tarló, fölötté valamivel derültebbnek és nyugodtabbnak ígérkezik az ős. Mert voltak ugyan hieckopok, akik a „zavarosban halászni” elvével örültek az európai feszültségnek s akiknek megint fejükbe szállott a forró vér és a kánikula. Kezdődik is már a kaocenjauner!

De egyre többen vannak azok a józanon és okosan szemlélő értékes magyar koponyák, akiknek csak a szívük forrósodik fel, ha a magyar megmaradásról és a magyar jövőről van szó, de akik a fejüket hüvösnek, szemüket tisztánlónak tudják megőrizni, ha látni és ítélni kell. Ezek a magyarok szemöldök-ráncolva s fejesóválva figyelték az európai nyarat és benne a kisebbségi aratást. Olyan sovány volt az szegényke, mint amilyen a kisebbségi magyar vetés vala. A kisebbségi magyar aratás ezidén — sajnos és leírni is fájdalmas — nem takarított a csürbe mást, mint a Semmit, átkötve néhány újabb és keserű tapasztalat szalmakötelével. Ez a tapasztalat azonban felrúzó erővel döbönti a becsületet és felelős szemekbe egyszerű lényegű: Vetrünk kell ez ősszel, ha jövőre aratni akarunk!

Az a felvilágosító és megvilágosító munka, amely előfeltétele minden építésnek, előfeltétele tehát a kisebbségi és a többségi népek közti igazságon s demokratikus egyenjogúságon alapuló, konszolidált együttélésnek, sőt mitöbb: megértésnek és hékés kooperációnak — nemcsak Románia népei, de az egész közép-európai jövő kibontakozása érdekében — mint a tények s tömeghangulat mutatják: feltartóztatatlanul halad előre.

Nem kis szó ez. Mi, akik részt vállaltunk lelkiismeretünk szavára a reális és járható út megépítésének megalapozásában a közvélemény előtt nyugodtan mondhatjuk: a ránk eső részt becsülettel és makulátlan szándékkal végeztük idáig is. Egyre erősebben olvastuk bizalma, kezdeményező kulturációink és gyakorlati problémáfeltevéseink sikere, valamint a művelt magyar rétegek mellénkállása és nem utolsóként a sorban a magyar ki-

A nemzeti parasztpárt javaslat formájában felszínre hozta a kulturális önkormányzat ügyét

Ugyanakkor a magyar és német parlamentárok közös küldöttség útján akarják kiharcolni az elmaradt iskolai és egyházi államsegélyeket

Bukarest, szeptember 7.

Tegnap este az Esplanade-szállóban a magyar és szász parlamentárok közös értekezletet tartottak. Megbeszéltek a két kisebbségi népet egyaránt érdeklő közös iskolaügyi sérelmek ügyét és elhatározták, hogy

küldöttséget menesztenek a közoktatás-ügyi- és kultuszminiszterhez, akiktől a

kisebbségi egyházak és iskolák elmaradt államsegélyeinek mielőbbi kiutalását fogják kérni.

A magyar és szász parlamentárok közös megbeszélése a fővárosi politikai körökben feltűnést keltett. Ez az első eset, amikor a két kisebbség parlamenti képviselője együttesen lép fel jogos követeléseinek érvényesítése érdekében.

Pop Ghita volt alminiszter emelkedett szellemű javaslata a kisebbségi kérdés rendezésére

A nemzeti-parasztpárt Eforián ülésező programelőkészítő bizottságához tegnap Pop Ghita volt kultuszügyi alminiszter is befejeztette a kisebbségi kérdéssel el- készített jelentését, melynek letárgyalására valószínűleg a központi végrehajtó-bizottság bukaresti tanácskozásai után kerül sor.

A párt jövődó célkitűzéseit körvonalzó többi jelentés között bennünket kétségtelenül Pop Ghita javaslatai érdekeltetnek legközelebről. A volt alminiszter egyike a romániai kisebbségi kérdés legalaposabb ismerőinek, aki többbizben tanujelét adta, megértő és a helyzet valóságaiával számoló magatartásának. An- nakidején a Maniu-kormány külföldi tanulmányutra küldte őt, ahonnan gazdag

anyaggal tért vissza. Pop Ghita európai körutja állítólag Maniu egyenes kívánságára történt, fölmerült ugyanis akkor a nevezetes s a kisebbségi sajtóban anynyit emlegetett kisebbségi statutum terve, melynek az lett volna a hivatása, hogy

kodifikálja mindazokat a jogokat, amikre Románia kisebbségi népei az alkotmány, a különböző törvények és a párisi kisebbségi szerződés értelmében igényt tarthatnak.

A statutum persze csak terv maradt, mert időközben a kormánynak más elfoglaltsága támadt s a kényes kérdés fölvetésével nem akarta helyzetét eképpen is veszélyeztetni. Takarodót fujtak a közhangulat szélsőséges megnyilatkozásai előtt s

a „nyersanyag”, amit Pop Ghita külföldi útján összegyűjtött, több ládába zárva a párt irattárába került.

Ottan porosodott mind a mai napig. Most aztán a párt nyilván választási meg- gondolások folytán, de meg azért is, hogy kihangsúlyozza baloldali elhelyezkedését, megbizta Pop Ghitát, hogy a kérdéssel részletes és a párt programjába beillesz- tethető tanulmányt készítsen. A volt al- miniszter hiánytalanul eleget is tett előadói tisztének s tanulmány-jelentése valóban egyike azoknak a kisebbségi kérdéssel írt, viszonylagos jóindulattal és tárgyilagos- sággal megfogalmazott munkáknak, melyek az utóbbi időben napvilágot láttak.

Sajnos, nem irhatjuk mindenben alá Pop Ghita megállapításait. Nem tagad- hatjuk le azonban azt sem, hogy a hang, amit a nemzeti-parasztpárt kisebbségi szakértője jelentésében megírt,

évek óta az első komoly, köznapi szen- vedélytől és elfogultságtól mentes meg- nyilatkozás,

mely alkalmas arra, hogy nagy ügyünket új vágányra terelje s előkészítse azt az általunk várva-várt légkört, ami elenged- hetetlen föltétele a többségi nép és a ki- sebbségi nemzetek közötti viszony végleg- es, az idők szelleméhez simuló rendezé- sének.

„A mult halálra ítélte az erőszak politikáját!”

— A nemzetiségi elv — hangzik a je- lentés — évtizedek óta sorozatos sikere- ket könyvelhet el. Ezt nem lehet egyol- daluan, egyik vagy a másik nemzetiség javára értelmezni. Előnyeiből egyetlen etnikai népközösség sem zárható ki.

— A többségi népeknek nincs joga el- zárni és megfojtani a kisebbségek élet- megnyilvánulásait, ellenben kötelessége számukra biztosítani mindazokat a sza- badságokat, melyek összeegyeztethetők a többségi nemzet államalkotó jogával.

Pop Ghita megállapítja, hogy Románia nemzeti állam. Majd így folytatja:

— A nemzeti állam nem jelentheti egy nyelvnek és egy nemzelenek a kizáróla- gosságát államvezetési, közigazgatási és önkormányzati téren.

A nemzeti államnak a lényege abban van, hogy az etnikai népcsoportok között egyedül a többségi nemzetnek áll jogá- ban integrális nemzeti életet élni.

— Az asszimiláció és az erőszakos nem-

zetietlenítés politikáját a multbeli tapasztalatok halálra ítélték. Bár a kisebbségi kérdés az ország belügye, külpolitikánk- kal kapcsolatban áll, melyre sokféle ki- hatásai lehetnek.

— Egyes szomszédos államok revíziós magatartásával szemben meg kell állapítanunk, hogy ezek ellen a törekvések el- len leghatásosabb védőfegyverünk csak a megértő bánásmód lehet, amiben kisebbségeinket részesítjük.

ISMÉT A ROMÁN EREDETŰ SZÉKFLYEK

Az előadó ezután az ország határain ki- vül élő román kisebbségi csoportok hely- zetével foglalkozik. Javasolja, hogy Ro- mánia kössön kölcsönösségi szerződést ezekkel az államokkal.

Megállapítja, hogy Nagyrománia kere- tében is létezik román kisebbségi kérdés, A román eredetű ruthénekre és széke- iyekre hivatkozik. Ezzel a problémával

sebbségi szukreszcencia velünk együtt- való s munkánkat szervezen kiegészítő, párhuzamos fejlődése: nekünk minden- nél nagyobb igazolás, elismerés és to- vábbi biztatás.

De... A mi hagunk és még egynéhány saj- tóhang azonban tulkevés. Tragikusnak

és ijesztőnek érezzük azoknak a nagy hallgatását, akiket a magyarság arra je- lölt ki, hogy kiáltanak, hogy tiltakozna- nak.

Itt az ősz. Reméljük és hisszük, hogy megtörik ez a nagy némaság, amelyik reagál az egyre gyakoribb és egyre szörnyűbb csapásokra,...

külön kormánybiztosságnak kellene fog- lalkoznia.

AZ ÖNKORMÁNYZAT MELLETTI TOR LÁNDZSÁT A VOLT ALMINISZTER

A kisebbségi kérdés megoldására nézve a következő programot terjeszti elő:

— Általános jellegű törvényt kell hoz- ni, melynek előnyeit a kölcsönösség elve alapján az idegen országokban élő román kisebbségek is élvezhessék.

A belső megoldás magvát a hasonló szellemű és eredményesen alkalmazott észt törvény mintájára megalkotott kul- turális autonómiának kell képeznie. Eképpen Románia eleget tenne a párisi szerződés követelményeinek is, mely a székelly és szász közületek részére ezen a téren önrendelkezési jogot biztosít.

— Észtország előbb említett törvényé- ből semmi káros következmény nem szá- rmazott az államra, ellenkezőleg erősen hozzájárul a lelkek kibékítéséhez. Fgyé- ként Erdélyben nem új dolog a kulturális autonómia. A magyar és szász egyházak államilag elismert iskolák egész sora fö- lött rendelkeznek.

A törvényesen kodifikált kulturális ön- kormányzat nem tenne mást, mint össz- pontosítaná az egyházi autonómiákat.

ÁLLAMSEGÉLYT A KISEBBSÉGI ISKOLÁKNAK

— Az állami, megyei és községi költségvetésekből tekintélyes segílyt kell biztosítani a kisebbségi iskolák, később pedig az önkormányzati testületek részére a kisebbségek számarányának megfelelően. Ez az elképzelés természetesen nem valószínűsíthető még márcól-holnapra. 5 vagy 10 évben kell megállapítani ezt az időszakt, amíg a jogok lépcsőzetes kiterjesztésével és a segílyek állandó emelésével elérjük a kívánt helyzetet.

— Addig is, amíg a kulturális autonómia megvalósulhatna gyorsított eljárással az államnak el kell ismernie minden kisebbségi iskola nyilvánossági jogát. A kisebbségek által lakott területeken működő állami iskolákban a gyerekek anyanyelvén kell tanítani. Azokat a román tanítókat, akik ilyen iskolákban tanítanak és nem ismerik tanulóik anyanyelvét, át kell helyezni és olyan tantervekkel helyettesíteni, akik ismerik az illető kisebbségi nép nyelvét.

A MAGYAR EGYETEM KÉRDÉSE

— Minden olyan helységben, ahol legkevesebb 30 iskolaköteles gyerek van, meg kell adni a jogot arra, hogy ezek a gyerekek saját iskoláikban anyanyelvükön tanulhassanak.

Meg kell állapítani a magyar és a szász középiskolák számát, nehogy túltermelés álljon be ezen a téren. Az autonómia után ugyanakkor biztosítani kell a magyarságnak azt a jogát, hogy szükséges tantervük utánpótlására főiskolát létesítsen.

— A kolozsvári és a bukaresti egyetemeken magyar irodalmi tanszék állítandó fel. Rendezni kell a magyar és német színjátszás ügyét. A kisebbségi szintársulatoknak évenként államsegélyt kell nyújtani.

Végül javasolja, hogy a kisebbségi ügyekkel külön minisztérium foglalkozzék. Szerinte erre a célra a kultuszminisztérium lenne a legalkalmasabb, melyet „kultusz- és kisebbségi minisztérium”-nak neveznék.

Pop Ghita megértő szellemi javaslatára még alkalmunk lesz visszatérni.

Hitler tetteivel mutassa meg békeszándékát!

— mondják a franciák

Páris, szeptember 7

Hitler újabb békenyilatkozatával kapcsolatban a francia félhivatalos, a Temps, felszólítja Németországot, hogy a Saar-vidéki bányüzemekben folytatandó tárgyalások alkalmával mutassa meg békeszándékát. Ha ezeken a tárgyalásokon Hitler valóban békülékenynek mutatkozik, úgy a francia-német kapcsolatok jövője is kedvező színbe tűnik majd fel.

A nemzetközi jogász-kongresszus ünnepélyes megnyitása Budapesten

Budapest, szeptember 7

Csütörtökön délelőtt Budapesten ünnepélyes külsőségek között megnyitották a 58-ik nemzetközi jogász-kongresszust. A nagygyűlésen, amelyen 200 külföldi megbízott vett részt, Lázár Andor magyar igazságügyminiszter tartotta a megnyitó-beszédet.

Az igazságügyminiszter beszédében kihangsúlyozta a nemzetek együttműködésének szükséges voltát, majd a következő kijelentést tette:

Szükségesnek tartanám, hogy az államok vezető politikusait megvizsgálják a célból, hogy megállapítsák, vajjon milyen arányban áll a képességük túlzott nagy-ravágyással szemben. A túlzott nagy-ravágyás volt mindig minden bajnak, nézeteltérésnek és háboruskodásnak az oka:

Szerencsés számok

Bukarest, szeptember 7.

Az Állami Osztálysorsjáték csütörtöki húzásán a következő sorsjegyek nyertek nagyobb összegeket:
Háromszázezer lejt nyert: 73932, százötvenezer lejt nyert: 60448, hatvanezer lejt nyert: 45123, 49343, 79714, 32371. — Negyvenezer lejt nyert: 34989, 49029, — Huszezer lejt nyert: 11648, 66577, 16651, 61852, 74048, 74164, 59209. Tízezer lejt nyert: 68496, 71765, 38810, 73859, 39218, 77635, 9435.

Az Epoca szerint:

Vajda hivei nyílt támadásba mentek át a maniuisták ellen

Bukarest, szeptember 7.

Madgearu tegnapi kijelentéseit az események beigazolják látszanak. Biztosra vehető, hogy úgy Maniu, mint Vajda résztvesz a központi végrehajtó bizottság ülésén. Politikai körökben azonban erősen kételkednek, hogy a két erdélyi vezér bukaresti útja meghozza a várvárt kibékülést is. Vajda tegnap este Kolozsvárra érkezett és résztvett azon az értekezleten, melyet hivei hívtak össze Hatiegan Emil volt miniszter lakásán. Rajta kívül jelen volt Mirto, Tilea, Man Ielkés, Serban Mihály és Martalogu nagyiparos.

Vajda kijelentette, hogy nem látja értelmét a békítési kísérleteknek addig, amíg a párt vezetése nem állapodik meg abban, hogy a jövőre nézve milyen taktikát követ.

A volt miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a központi végrehajtó bizottság ülésére okvetlenül elmegy. Öszintén fel fogja tárnai a nemzeti-parasztpárt erdélyi szervezeteinek a hely-

zetét és a döntést a jelenlevőkre bizza. Ha úgy találják, hogy hibás volt és helytelenül járt el az újjászervezés során, ő kész alávetni magát a többség akaratának.

Vajda közölte hivelével, hogy már pénteken Bukarestben szeretne lenni. Bukaresti lapjelentések szerint úgy Maniu, mint Vajda kísérelt csoportot visz magával a fővárosba. Igen jelentősnek tartják, hogy Mirto és Tilea kihallgatásra jelentkeztek a királynál.

Mihalache a mai nap folyamán tér vissza a fővárosba, topoloveni birtokáról. Lupu Bukarestben tartózkodik és állítólag nagy szerep vár rá a Vajda és Maniu közötti viszony rendezése tekintetében. A pártvezér megbízásából ugyanis ő fogja tenni az utolsó kísérletet az erdélyi táborok kibékítésére.

Az Epoca szerint nincs nagy remény a meg egyezésre. A lap úgy értesül, hogy Vajda hivei nyílt támadásba mennek át a maniuisták ellen.

CSAK A LEBONYOLITOTT ÜZLETEK UTÁN FIZETNEK KIVITELI JUTALMAT

A fővárosi lapok igen kedvezően kommentálják a pénzügyminiszter brailai kijelentéseit. Az Epoca megállapítja, hogy az ország gazdasági helyzete az utóbbi hónapokban határozott javulást mutat. A belföldi kölesöntől, melyet kedvezően fogadott az ország közvéleménye, nagy eredményeket vár.

Tegnap este Teodorescu ipari és kereskedelmi miniszter, Dimitrescu bankkormányzó és Marian az állami exporthivatal főnöke, fontos megbeszélést tartottak a Banca Naționalăban.

Megállapították, hogy

csak a lebonyolított üzletek után fizethetők ki a kiviteli jutalmak.

A kompenzációs gabonaexportra nem vonatkozik a prémium-rendelet.

Néhány izelítő a fegyvergyárak üzleti titkaiból

Megegyezés volt az angol és amerikai fegyvergyárak között, hogy miként fokozzák 1920-ban a Chile és Peru közötti vad féltékenykedést

Washington, szeptember 7

Az Egyesült Államok szenátusa bizottságot küldött ki nemrégiben a magánkézben levő fegyvergyárak működésének felülvizsgálására. Ez a bizottság most hallgatta ki Harris Carse-t, az Electric Comp. elnökét, aki szenzációs vallomást tett.

Harris Carse vallomásából kiderült, hogy a fegyvergyárak között olyan kartellszerű megállapodás van, amely minden gyárnak hasznot jelent minden megrendelés után. A hasznóból az a gyár is részesül, amely nem kap megrendelést. Ismertette azután Harris Carse Bazil Zaharoff szerepét is. Kijelentése szerint Zaharoff titkára, Clemenceau mérnök, a

nagy Clemenceau fia, igen értékes szolgálatakat tesz az amerikai fegyvergyáraknak.

Az amerikai és az európai fegyvergyártás közötti összefüggésekre Clark szenátor vallomása derített világot. A szenátor szerint az amerikai Electric és az angol Vikers-cég 1920-ban mesterségesen fokozták Peru és Chile feszültségét.

Kiküldött ügynökök híresztelték, hogy a másik államnak több a fegyvere s így örült fegyverkezési versengést indítottak meg. Megállapodás szerint a Vikers-cég Chilének, az Electric pedig Perunak adott el nagy fegyverszállományokat.

Pénzhamisítók a kolozsvári törvényszék előtt

Kolozsvár, szeptember 7.

Különös pénzhamisítási ügyben ítélték csütörtökön a kolozsvári törvényszék. Udvarhelyi József Erzsébet-ut 32 szám alatt lakó fogtechnikusnál néhány néttel cselölt névtelen feljelentésre házkutatást tartott a rendőrség.

Hamis százlejes készítésére szolgáló kli-sét találtak.

A fogtechnikus pénzhamisítás kísérletének vádjával küldték a törvényszék elé. A tárgyaláson tanuként kihallgatták Demeter Istvánné kolozsvári asszonyt, aki azt vallotta, hogy

aranykarkötőt rendelt a fogtechnikusnál és azt az utasítást adta, hogy Károly király képe díszítse az ékszer.

Udvarhelyi hozzáfűzte a mentőtanuk vallomásához, hogy a legkönnyebb megol-

dás volt a százlejesről készíteni el a király domborművü képét, azért találták nála a kli-sét.

A bíróság az enyhítő körülmények figyelembe vételével másfél hónapi fogságra ítélte, melyet a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett. Elrendelték azonnali szabadlábra helyezését.

★

Rostás Péter, Lakatos Demeter és Kozák Róza magyarszovátai cigányok is hamispénz gyártásának és forgalombahozatalának vádjával állottak a kolozsvári törvényszék előtt. Rostás Pétert hathónapi, Lakatos Demetert, mert a fémanyagokat szállította, kéthónapi fogságra ítélte a bíróság. Kozák Rózát bizonyítékok hiányában felmentették.

Szerdán délután bezárult a berni kisebbségi kongresszus

Határozat az egyenlő elbánás elvének érvényesítéséről és a kisebbségi védelem biztosításáról

Bern, szeptember 7

A berni kisebbségi kongresszus utolsó napján azzal a jelenséggel foglalkoztak, hogy egyes államokban a különböző kisebbségekkel aszerint bántanak, hogy milyen a kérdéses kisebbségnek az anyaországgal való viszonya. A kongresszus az egyenlő kisebbségi jogokra való hivatkozással erősen tiltakozott a megkülönböztetett bánásmód ellen.

A lapok szerint a jelenlegi kisebbségi kongresszusnak az volt a főérdeme, az előzőekkel szemben, hogy a kisebbségek gyakorlatilag siettek egymásnak a segítségére. A magyar csoport kiemelkedően tevékenykedett. Jakabffy Elemér javaslatára a nemzetiségi szakértő bizottság megalakítására vonatkozólag nagy feltűnést keltett. A bizottság, amelybe a legkülönbözőbb nemzetiségű szakférfiakat

hívják meg, első fokon foglalkoznak a kisebbségi sérelmekkel s így a legtöbb-ször feleslegessé válhatnak a Népszövetséghez való panasztevés, mert a sérelmek a bizottságon keresztül nyilvánosságra kerülnek s így az illetékes kormányok minden valószínűség szerint saját jószántukból orvosolnák a sérelmet.

Egyébként a kongresszus szerdán délután zárta le tanácskozásait. A záróülésen még határozatot fogadtak el. Ebben a határozatban hivatkoznak a népszövetségi alapokra, amely szerint a felveendő tagállamokat arra vonatkozólag is megvizsgálják, hogy miképpen viselkednek a kisebbségekkel szemben. Ha az államnak a kisebbségekkel szembeni magatartása és az alapokmány elvei között súlyos ellentét mutatkozik, úgy az állam nem vehető fel a Népszövetség tagállamai közé. A határozat nem említi a Szovjetet, de kétségtelenül reá céloz.

Színészvizsga Bukarestben

Bukarest, szeptember 7.

Szeptember 21-én színészvizsgát tartanak Bukarestben. Érdeklődők Gróf László bukaresti szinigazgatóhoz forduljanak felvilágosításért.

A pápai nuncius erdélyi körútján Kolozsvárt is meglátogatta

Kolozsvár, szeptember 7.

Valerio di Valeri bukaresti pápai nuncius, miután Szatmáron Fiedler, Temesvárt Pacha római katolikus püspököt, Nagyváradon Rusu görög katolikus püspököt látogatta meg, szerdán Kolozsvárra érkezett. Hosszú görög katolikus püspököt kereste fel és este itt fogadta a kolozsvári római katolikus és görög katolikus egyházak képviselőinek tisztelgő látogatását. A pápai nuncius látogató körútja — magánjellegű.

Férfiruhás nő állt a csernovici rablóbanda élén

Csernovic, szeptember 7

Csernovic környékén hetek óta veszedelmes rablóbanda fosztogatta a falvakat. A csendőrség hosszú hajszá után szerdán éjjel Mihova község kocsmájában elfogta a rablóbanda két vezérét. A megmotozásnál kiderült, hogy az egyik elfogott férfiruhás bandita tulajdonképpen — nő. A kihallgatás során a kalandos hajlamú nő bevallotta, hogy Sovac Eufrosinának hívják és ő birta rá férjét, hogy ketten rablóbandát alakítsanak.

A banda többi tagjai még szabadlábon vannak.

Az ügynökölő Anakreon (Egy költő halálára)

Sebesen lapozgatom a pesti újságokat. Türelmetlenül futom át a hasábokat. A „Magyar Hírlap” hírei közt egy fét soron megakad a szemem: „Meghalt Bányai Kornél, költő.” A tiszazugi homoktelepen levő lakásán váratlanul meghalt, 37 éves korában, Bányai Kornél költő-tanár. Bányai az összeomlás után tünt fel értékes verseivel. Legtöbb költeménye a Nyugat-ban jelent meg. Miután Budapesten nem tudott elhelyezkedni, vidéken vállalt tanári állást. Később az iskolatestvérek homoki intézetébe került, megnősült, két gyermeke született és súlyos anyagi gondok győrték. Kénytelen volt otthagyni tanári állását és az utóbbi években mint borügynök kereste kenyerét. Néhány héttel ezelőtt betegedett meg.

Megilletődve ereszttem le az újságot. Valami különös rosszulérzés tölt el, mintha megaláztatásról hallanék s ez minden másirányu rezonanciát elfojt bennem... az utóbbi években mint borügynök kereste kenyerét... Költő, mint borügynök... Tétovázom... Határozatlan vagyok: van-e ezen komolyan valami csodálni való, vagy csak az író méltósága felől beledegzett bálisletet dolgozik a tudatomban? Valahogy mégis inkább az ösztöneimre bízom magam. Nem fojtom el ezt az érzést. Nézzünk inkább szembe vele... Hiszen mindössze arról van szó, hogy egy költő, anyagi szorongottságában borügynökségre adta szomorú fejét. Mi van ezen csodálni való? Legfeljebb az ember megszokta, hogy a költő a bort issza, borong fölőtte a hangulatok gözeiben, de nem ügynököl vele. No, de ha egy elbarbarizáló, nyomorult kor erre kényszeríti, — hát belevág. Alkohollal ügynököl. Vigéccé válik: a krajcáros élelapok röhgőtető tromfijává, a magyar vidékek böbeszedű, mintakollektív Ahaszvérvárá. Még szerencséje van, ha borügynökké lehet és nem kell pl. könyvekkel ügynökölnie a vidéki intelligencia rémitgetésére, mert bort még csak isznak a jóemberek e sötét napokban, olvasmány azonban már nem nagyon jut ott, ahol a költőnek magának is ügynökölnie kell... S ez fáj. Mi tagadás: rosszul esnek ezek a hírek, mert bennük egy súlyos szentencia zug, amelyet e vak és siket kor mond ki az irás emberei fölött. A kor legyereségéstől hangos s a kulturális vezető-rétegek már csak akkor tudják eltartani költőjüket — ha bort árul nekik. A mulató pátriciusoknak, Róma alkonyán, a bor mellé költő is kellett, — a mai magas vidámokéknak a költő mellé is bor.

Nem tudom, milyen sikerrel ügynökölt szegény Bányai Kornél, de az bizonyos, hogy nagyon szomorú borügynök lehetett. A magyar országutak ügynökölő, bus Anakreonia bizonyára nem rugott be a saját jókedvétől. Ha vállalta költőien szerepét, nyilván férfiasan és komolyan tette s a szégyelnivalókat annak a világnak hagyta, amely idejuttatta. A filológusokat megnyugtatom: tudom, hogy Anakreon, a szikrázó bordalok féktelen kedvű költője, csak annyiban hasonlítható szegény Bányai Kornélhoz, hogy ő is költő volt. Különben a borhoz való viszonyuk alapvetően más. Nos, éppen erről van szó! Ebben a különbségben van a mai költő sorsa. Nem tudom, hogy Bányai Kornél e korszakában irt-e bordalokat, de ha irt, ezek bizonyára a világ-irodalom legkülönösebb, legszomorubb és legkorszerűbb bordaljai.

A fenti panaszokon kívül nem sok fejróni való van. A költő, a mindenrendű íróember már rég nem az a figura, akit a kor általános gazdasági elnyomódása megkímélt volna. Bányai Kornél esete csak adalék e jólismert állapot egyre szélesülő méreteihez s korunk egy bizonyos megirandó materialista szempontu szellemtörténetéhez. A muzsa, mely ez években már rácsok mögött is látható kiválasztott fiait, bizonyára eltakarta arcát, amikor most elköltöztött fia bordal helyett megrendelési-könyv lapja fölött tétovázott tinta-ceruzájával. S ha egy-egy megrendelést vehetett fel, szíve nyilván forróbban és boldogabban vert mint versírás közben, mert itt életéről volt szó és kenyérről. Gyermekei és felesége kenyeréről. S ez talán több, mint költői szerep és helyzet. Több és gyakorta emberibb, sőt biztatóbb, mivel ez az ut (a költő belépése a mindennapok küzdelmébe) a költő új, korszerű szerepköréhez vezet.

A költő nemcsak a nyilvánosságának él, de kikerülhetetlenül a nyilvánosságának is hal meg. Bányai Kornél halálakor a napisajtó, mely őt az apróhírek szerény ravatalára helyezte, borügynökkéssel szerzett kenyeréről is beszámolt. És jól tette.

Valóban, — napjainkban a költőnek sem marad más hátra, mint a borügynökség, a verkli, vagy a harc.

Mind a hárommal ki kell menni az utcára.

KORVIN SANDOR

Roosevelt háromtagu békéltető-bizottságot küldött ki a sztrájkolók és a munkaadók közötti közvetítésre

A kiküldött hármast bizottságnak azonban csak október elsejére kell jelentést tennie — Szaporodnak a fegyveres harcok és véres verekedések

Upton Sinclair kihallgatáson volt Rooseveltnél

Newyork, szeptember 7

Az amerikai nagy textilstrájk ügyében egyelőre csak annyi fordulat van, hogy Roosevelt felhagyott eddig tanusított semlegességével és elhatározta a közbelépést. Egyelőre csak annyit tett, hogy háromtagu közvetítő bizottságot küldött ki, amelynek kötelességévé tette, hogy vizsgálja meg a munkásság követeléseit, aztán vizsgálja meg a munkaadók helyzetét, teherbíró képességét és békülési hajlandóságát s ennek alapján tegyen javaslatot a közvetítésre. A bizottság munkáját azonban nem nagyon sürgeti az elnök, a jelentéstétel határidőjét október elsejében szabta meg.

A hármast bizottság kiküldésével kapcsolatban a sztrájkvezetőség nyilatkozatot adott ki. Kijelentette, hogy tisztelettel fogadja az elnök kívánságait, igyekszik megkönnyíteni a kiküldött bizottság munkáját, a sztrájkot azonban folytatni fogja.

A sztrájkolók száma egyébként 10 százalékkal emelkedett s ez igazolni látszik a sztrájkvezér reményét, amely szerint szombatig a textil munkások 90 százaléka csatlakozik a sztrájkhoz. Igaz, hogy a sztrájkolók az egész vonalon egyre erőteljesebben lépnek fel a még mindig dolgozó munkássággal szemben. Legújabbban „repülő osztagokban” szervezkedtek s gyorsan robozó gépkocsikkal, meglepetésszerűen rohanják meg a gyárakat. Több gyárba a gondos ellenőrzés mellett is sikerült behatolniok.

Megrongálták a gépeket, elvagták a vilamos vezetékeket s ezzel a munka beszüntetésére kényszerítették a gyárakat. Trionban a sztrájkolók egy erős és felfegyverezett csoportja megtámadta a dolgozó munkásokat. Verekedés fejlődött ki, amelybe a rendőrség is beleszólt. erre azonban a sztrájkolók fegyvert használtak. Egy rendőr és egy munkás meghalt, husz ember súlyosan megsebesült. Hasonló jelenet játszódott le Augustában is. A sztrájkolók és a rendőrség között itt is fegyveres harcra került a sor. A sebesültek száma itt is nagy. Green-Villeben a női sztrájkolók és a munkások között keletkezett véres verekedés. Négy munkásnőt a sztrájkolók huszánokkal véresre vertek.

A verekedésnek a polgárörsg vetett véget, a hangulat azonban annyira elmérgesedett, hogy a városka gyáraiban be kellett szüntetni a munkát.

A Massachusetts államban levő Balriverben közel 10 ezres sztrájkoló tömeg rohant meg egy szövőgyárat, amely 300 sztrájkolóval igyekezett folytatni a munkát. Rendőri készség szállott ki és könnyfakasztó gázbombákkal kísérletezett, a sztrájkolók azonban megrohanták a rendőröket, elszedték tőlük a gázbombákat s ők kergették szét a karhatalmat. Végül sortűzre került a sor, ennek azonban, szerencsére, nem voltak halálos áldozatai. A georgiai Macon városban a sztrájkolók véresre vertek egy gyárigazgatót. A tetteseket nem sikerült elfogni.

Roosevelt kihallgatáson fogadta Upton Sinclair-t

A sztrájk legutóbbi véres eseményei miatt érthetően ideges hangulatban fokozott feltűnést keltett az a hír, hogy Upton Sinclair, a híres baloldali író, akit nemrégiben jelöltek kaliforniai kormányzójelöltnek, kihallgatáson jelentkezett Roosevelt elnökkel. A kihallgatást az elnök egy félórásra tervezte, a kifejlődött beszélgetés azonban teljes két óra hosszat tartott s a végén Upton Sinclair, mint Upton Sinclair nagyon elégedett volt a találkozással. A baloldali munkásság azt hitte, hogy a kormányzójelölt talán a sztrájkokkal kapcsolatban kért kihallgatást, azonban csalatkozott. Upton Sinclair az elnöktől való távozásakor nyilatkozott. Kijelentette, hogy nem a sztrájkrol volt szó, egyébről beszélgetett az elnökkel s elmondhatja, hogy Rooseveltnél szellemesebb, őszintébb, szeretetreméltóbb és világosabb fejű emberrel még nem találkozott az életben. Ez a beszélgetés volt élete legnagyobb élménye, amelyet sohasem felejtett el.

Baloldali körökben most a második keserű csalódást váltotta ki Upton Sinclair, az elnök közvetlen környezetét viszont örömet fejezte ki afölött, hogy Rooseveltnek sikerült higgadtabb belátásra bírni a híres baloldali író, aki most már nem is olyan veszedelmes baloldali, hiszen kormányzójelöltje Kaliforniának.

Papen nem vállalja a bécsi követséget

Allitolag már vissza sem tér Bécsbe

Bécs, szeptember 7

A Neus Wiener Tageblatt értesülése szerint Papen volt német alkancellár, jelenleg kinevezett bécsi követ nem is tér vissza Bécsbe, ahonnan be-tégsége címén távozott el. Ujabbban megint meghosszabbította betegszabadságát két héttel, legutóbb azon-

ban Baden-Badenben lövésnyen jelent meg s egyáltalában nem látszott rajta, hogy komoly beteg volna. Ilyen körülmények között igen valószínűnek látszik az a hír, amely szerint Papen nem meri vállalni a bécsi követséget, mert nem érez magában elég erőt a nehéz feladat teljesítésére.

Megyékre kiterjedő inflációt idéztek elő a tordai hamispénzgyárak

A külvárosi tűz nyomra vezette a rendőrséget, amely rövid idő alatt három egymással összeköttetésben lévő, de külön számlára dolgozó pénzhamisító bandát leplezett le — Még a Nemzeti Bank tordai fiókjánál sem tudták megkülönböztetni a hamis érmeket a valódiaktól

Torda, szeptember 7.

Pár nappal ezelőtt, amint akkor jelentettük, Torda egyik külvárosi malmában tűz ütött ki. A tűzoltósággal együtt rendőrségi emberek is szállottak ki a helyszínre s hamarosan igen érdekes dolguk akadt, de nem a tűzzel kapcsolatban. Oltás közben ugyanis az egyik kigyulladt melléképületben egy teljesen felszerelt pénzhamisító műhelyre találtak.

A nyomozás természetesen megindult. A főbűnösnek látszó Campianun és hozzátartozóin kívül még három embert vett őrizetbe a rendőrség, amely nagy körültekintéssel vezette a nyomozást egészen mostanáig, amikor valóban érdekes adatok birtokába jutott. Campianu vallomása alapján letartóztatta Bányai Jenő ékszerészegédet is, akit pénzhamisítás gyanúja miatt már régóta megfigyelés alatt tartottak, azonban nem tudtak olyan bizonyítékokat szerezni ellene, hogy nyíltan is felléphetek volna, noha alapos volt a gyanu, hogy az ékszerészegéd kezébe egy, az egész megye területén tevékenykedő szervezet számai futnak össze.

Az ékszerészegéd letartóztatása után hamarosan újabb emberek kerültek a rendőrség kezei közé s a letartóztatottak száma rövidesen tizenháromra szaporodott. Ekkor már a

rendőrség előtt feküdt az egész bűnügy, mindössze az egymásba fonódott szájakat kellett kibogozni és rendszerezni. Rövidesen kiderült, hogy

egymásról tudva ugyan, de egymástól függetlenül három pénzhamisító társaság dolgozott a megye területén.

Bányai Jenő egy öttagu bandának volt a lelke és irányítója. Társai voltak: Geizler Károly nikkelő, Berkovits Dezső ékszerész, Baja Lajos üvegyári vérnök és egy Reichembergné nevű temesvári uriaszony, Bányai rokona.

Ugy látszik, hogy ez az üzem volt a legjobban felszerelt s ennek voltak megfelelően szakképzett emberei is, mert a vallomásokból kiderült, hogy

Bányaiék tartották rendben a Campianuféle pénzgyár gépjait s ők viseltek gondot a harmadik leplezett gyárra is, amelynek főnöke Marcus Lajos volt, a „cigánybaró” néven ismert tordai milliomos. Érdekes talán megemlíteni, hogy Marcus fia állítólag Bukarestben ugyancsak börtönben van, hasonló ténykedésekért.

A rendőrség megállapította, hogy a Marcus-és Campianuféle üzemek tőkletesen 20 lejes érmeket gyártottak, míg a jobban felszer-

Bányai-Geizler-gyár rézlemezekből gyártott 100 lejes érmeket, amelyeket aztán ezüsttel vontak be s így hozták forgalomba. A rendőrség kísérleteket végzett a felleplezett hamispénzgyárak érmeivel. A kísérlet a legmeglepőbb eredménnyel végződött. Az érmeket mindenütt nyugodtan elfogadták, sőt még a Nemzeti Bank helyi fiókjánál se tudták különbséget megállapítani a valódi és a bemutatott hamisított érmek között.

A rendőrségi vizsgálat természetesen még nem fejeződött be, hiszen most már azt is meg kell állapítani, hogy mennyi hamispénz kerülhetett forgalomba a tordai pénzgyárakból, mert csak így lehet körvonalazni annak az „inflációnak” a méreteit, amelyet a három tordai hamispénzgyár valószínűleg meg Junian partja helyett, minden valószínűség szerint nemcsak Torda, hanem a szomszédos megyékben is.

EGY KOLOZSVÁRI ÉKSZERÉSZT IS LETARTÓZTATTAK

A tordai nagyarányú pénzhamisítási ügynek szenzációs kolozsvári fejleményei vannak: a rendőrség bűnrészesség gyanújával érzetbe vette Hecht Márton közismert ékszerészt.

A letartóztatott Bányai azt vallotta, hogy Hecht Márton kolozsvári ékszerész szállította a hamisításhoz szükséges hengereket és présseket.

A tordai rendőrség értesítésére a kolozsvári rendőrség nyomban előállította Hecht Márton. Az ékszerész erőlyesen tagadta, hogy közö lenne a hamisításhoz. Elismerte, hogy ismer egy Bányai nevű tordai ékszerészt, szállított is présseket és hengereket, de nem tudta, milyen célra. A tagadó vallomás ellenére is őrizetbe vették és Tordára szállították, ahol szembeesítik a két ékszerésszel.

Antonescu igazságügyminiszter Párisba utazott

Kolozsvár, szeptember 7

Csütörtök éjszaka a párisi gyorsan Antonescu igazságügyminiszter átutazott a kolozsvári állomáson. Antonescu fontos megbízatással utazik Párisba.

A miniszter üdvözlésére megjelentek a pályaudvaron dr. Birescu főügyész, Balasescu táblai tanácsos és Berleanu helyettes rendőrkésztor. A miniszter a szalonkocsija ajtajában, a vonat indulásáig elbeszélgetett a hatóságok képviselőivel.

Az elrontott mérleg, amely — jó

Időnként már az üvegből készült mérőeszközöket is hitelesíteni kell

Margitta, szeptember 7.

A kereskedők által használt mérőeszközöket évente ellenőrzik s hitelesítik.

A törvény rendelkezései szerint nemcsak a kereskedők, hanem az italmérők is kötelesek a kiméréshez használt edényeket ellenőrzésre bemutatni. Az ellenőrzés alól nem mentesülnek az üveg mérőeszközök sem, bár azokat már a gyár hitelesített s tudvalevőleg az üveg nem bővíti és nem szűkül a használatban, mint a fából, vagy pléhből készült mérőeszközök. Itt az ellenőrző közegeknek csupán annak a megállapítása volna a feladatuk, hogy az üvegeket láthatóan rajta van-e a gyári hitelesítés bélyegzője. Ez a szemben minden bemutatott edényt már előre alkalmatlannak nyilvánítanak s csak egy engedék tovább használni, ha azokat minden esetben újra hitelesítetik s megfizetik a hitelesítésért járó díjakat.

Egy kétdecis kimérő pohár bolti ára, — hivatalos hitelesítéssel ellátva — 8 lej, de egy ilyen pohárnak az újrahitelesítésért

15—20 lej díjat szednek! Az italmérők persze szívesebben vásárolnak új edényeket, minthogy a néha igen tekintélyes összegre rugó „taxát” megfizessék, a hitelesítők azonban minden edényt használhatatlannak minősítenek, kivéve azokat, amelyek után megfizetik az edény árát sokszorososan meghaladó hitelesítési díjat.

Igy járnak el a súlyok és mérlegek hitelesítésénél is. Még meg sem vizsgálja jóformán a mérleget, a hitelesítő máris kijelenti, hogy a mérleg s a súlyok javításra szorulnak. A javítást azonban csak a hitelesítő által kihozott műszerész végezheti, amiért 150—200 lej jár, de miután a műszerész megszorított s megkopogtatott néhány csavart, minden rendben van s kiadják a hitelesítési cédulát. Egvik biharmegyei nagy kereskedelmi malom komplikált hidmérlegét a hozzá nem értő műszerész úgy elrontotta, hogy a rendbehozása több ezer lejbe került, de a malom kifizette a „javításért” járó összeget s így a mérleg „elrontva” most már — jó.

szállítójától beszerezni az izletes GRIVITA KONZERVEKET. Ennek a hölgynek is megvannak a maga — dicsőre méltó — háziasszonyi ambíciói, ellátja ételkészítőkamráját, hogy a tél folyamán felszolgálhassa családjá tagjainak és vendégeinek a legjobbat és legfrissebbet. Azonban ezt fárasztó-kínzó munka nélkül éri el: a vegyeskereskedés polcairól kiválasztja a GRIVITA-KONZERV

GRIVITA KONZERVEK

Ime az intelligens Asszony!

nem ül egész nyáron a konyhában, nem főzi egész nyáron a téli ételkészítést.

Minek kinlódjon a forró kemence mellett, női varázsát veszélyeztetve, hiszen ez még azzal a kockázattal is jár, hogy nem sikerül a főzet, sokkal egyszerűbb közvetlenül, a rendszeres

GRIVITA KONZERVEKET. Ennek a hölgynek is megvannak a maga — dicsőre méltó — háziasszonyi ambíciói, ellátja ételkészítőkamráját, hogy a tél folyamán felszolgálhassa családjá tagjainak és vendégeinek a legjobbat és legfrissebbet. Azonban ezt fárasztó-kínzó munka nélkül éri el: a vegyeskereskedés polcairól kiválasztja a GRIVITA-KONZERV

dobozokat. Tudja hogy GRIVITA higiénikusan, izletesen, változatos gyümölcsökből és főzelékekből készíti el konzerveit.

Ha többé nem is ugatunk, A lélek él, találkozzunk!

ITT VAN A KUTYA ELTEMETVE!

Az ebek párisi Elysiumában, előkelő, boldog négylábuak és rongyos boldogtalan kétlábuak között

Páris, szeptember 7.

Az „Ile des Ravageurs”, a folyami koldusok szigete, már a neve is mutatja, a párisi mélységekhez tartozott. A ravageur-ök hajnalról estig a sekély Szajna-vízet tapodták s mindaddig, amíg el nem vitte őket a tudóvész s össze nem aszalta őket a csusz, rozsdás vashulladékot, törött üveget s egyéb szemetet kapartak össze a fenéken. Mikor aztán egy-egy zsákra-valót összegyűjtöttek, a viz ajándékát becsesléltek a venyigék ajándékára, azaz tökrészegre itták magukat s ha egyéb nem végzett velük, hát elpusztultak az alkohol hagymájában.

Ezekre a folyami koldusokra már csak a sziget neve emlékezett. Egyébként az „Ile des Ravageurs” földi paradicsommá változott s míg oldalait, ahogyan a költő mondaná, a Szajna csókdossa, addig a hulladék-emberek egykori tanyáját babérok és szomorufüzek árnyékolják be. Körülkötül a szigeten fal húzódik s a műkö, amiből építették, oly fehér, hogy szinte márványnak látszik. Az építész a falat bástyák és korintuszi oszlopok segítségével várszerűvé képezte ki. Ezt az egész remeket gótikus főkapu koronázza meg, az Asnieres című külváros felé bámulva, ahol gyárak füstölnek és munkanélküliek malmoznak az ujjakkal.

E falon és e kapun belül terül el Európa legelőkelőbb temetője.

Minden más sírkert ugyanis éppen olyan, mint maga a társadalom: vannak elsőosztályú, másodosztályú és harmadosztályú halottak, aszerint, ki milyen szerepet töltött be az életben s Isten méntés attól, hogy egy harmadosztályú szellem, Luca-napján, éjfélkor, odamerészkedjék az elsőosztályúak negyedébe. Kirugják, tisztesség ne essék, szólván, hogy a lába sem éri a földet. Legutóbb Conan Doyle panaszkodta el egy spirítusza ülésen, ahová lelkek megidézték volt, hogy kiha-gatásra jelentkezett Angliai Erzsébetnél, a kit meg akart interjúolni. De még a királyné elé sem juthatott, mert az udvarmester mogorván tudtára adta, hogy őfelsége nem áll szóba irkászokkal s így jobb, ha hamarosan elhordja az irháját.

Az „Ile des Ravageurs” temetőjében azonban ilyesmi nem fordulhat elő, mert az uri és póri néposztályok keveredése nem létezik benne. A koldusok szigetének platánjai, babérai, füzei alatt kizárólag válogatott egyéniségek nyugszanak, akiknek az életben csak hirmév, kényeztetés és vagyon jutott osztályrészü. Miután a sírkert egy részvénytársaság tulajdona, a helyekért vagyont kér. bívá-

nyabb halandó el sem kerülhet ide, az elite nyugodtan porladhat itt, anélkül, hogy az alsóbb népréteg megzavarná örök nyugalmát.

A falak mögött Franciaország kutya-arisztokráciája várja a föllámadást.

*

A főkaputól faszor huzódik befelé. Ennek közepén szobor áll, Barry-nak, a híres szentbernát-hegyinek szobra. Barry, emlékezetesen, negyven ember életét mentette meg, mire a negyvenedik, hálából, megölte. A jótét-lelkek tragédiája.

Jobból-balról, fejedelmi virágágyak közepén, márvány sírkövek emelkednek. A kövek alatt, ébenfából vagy bronzból készült ládában pihennek a megboldogultak. Autón szokták kihozni őket, rendszerint eléggé nagy kísérettel, mert a közvetlen családon kívül rendszerint megjelenik az ismerősök és tisztelők kara is. Az eb Párisban a familia bellagjának számít, ha utcán találkozol ismerősséddel, aki kuttyáját vezeti, miután érdeklődött állá-

potá felől és felesége állapota felől, illik azt is megkérdezni, hogy van a kedves Frou-frou? S ha egy kutya elhalálozik, olybá kell vened, mintha családi szerencsétlenség történt volna. Nagy Frigyes például sohasem bocsátott meg azoknak, akik kedvenc négylábujának megdicsőülése alkalmából nem keresték fel részvételeikkel, Medici Katalin pedig, aki egészen hüvös maradt a Szent Bertalan-éjszaka után, amelyet eléggé tehetségesen rendezett meg, egy héttel később sírgöröcsöt kapott, mert Riquette nevezetű foxija kimulván az árnyékvilágból. A kutya és az ember egyazon személy még a legnemesebb és legfelvilágosultabb egyéniségeknek is. Robespierre végrendeletében csupán arra helyezte különös súlyt, hogy Bront nevű doggja mellé temessék el s ez nyilván meg is történt volna, ha fejét ideje előtt nem választják el a törzstől, amely epizódot Bront még évekkal túlélte s ez évek alatt Robespierre hamvai elkavarodtak, lehetetlen volt tehát összekeverni a dogg csontjaival.

A kutya és az ember egyenrangúsága

A kutya és az ember egyenrangúságát bizonyítja a kapu felirata is, amely szabad fordításban körülbelül így hangzik:

„Ha többé nem is ugatunk, A lélek él, találkozzunk!”

A sírkövek általában telve vannak verses emlékfeliratokkal:

„Ha van mennyország, szellem-élet, Kokó, találkozom veled, A mennyben várj rám valahol S ha érkezem majd, rámcshalj!”

Ez a versike valamelyik Rochefoucauld hercegnő orosz agarának sirját díszíti. Egy másik prinzess, aki a Richelieu névre hallgat, ezt költötte Apollon nevű ebének fejfájára:

„Kicsi Apollóm, nyugodj békén, A gyászoló fűzfák alatt, Tesed kihült, elment örökre, De lelked örökké ittmaradt!”

Szül. 1902 július 7-én
Nizzában,
Megh. 1915 január 5-én
Lyonban

Az életrajzi adatok a sírköveken általában fellelhetők. A kitűnő Edmond Rostand Holmes nevű kuttyájának szobrán például ez olvasható:

Ugatandi Holmes,
Cár és Diana gyermeke.
Élt 8 évet.
Gyászolják Bobby és Bally,
mint testvérei.

A színház általában képviselve van a sírkertben: Henri Bataillet, Saint-Saens, Courteline, Sarah Bernhardt s számtalan színésznő, primadonnától fölfelé. Sokan macskájukat temettetik el, így Mistinguette is:

„Chichette, nem hallom többé nyávogásod, De lesz még velem, kedves, találkozasod!”

Amiből kitetszik, hogy Mistinguette nemcsak a cicájának, hanem magának is halhatatlan lelket tulajdonít. Ez a vezérszólam egyebekben visszacseng egy másik macskasírkőről is:

„A nap lenyugodott, a hajnal fel nem kel, Tesed törékeny volt, de a lelked él!”

Az egyik sírlelek kuttyát ábrázol, a mint drótsövény előtt gubbaszt. Ezt egy ezredes emeltette ebének a következő felirattal:

„Drapp, a hon nem feledi el hőstetteidet!”

Ez könnyen lehetséges, mert a haza általában elismerőnek bizonyult az állatok-

kal szemben s azt a galambot például, amely az ostromlott francia erődből a német tüzáron keresztül kihozta a parancsnok levelét, a becsületrend lovagjának nevezték ki.

Ez az elismerés megnyilatkozik a koldusok szigetén is, amelynek sírkertje talán a leggondozottabb, legfestőibb egész Párisban. Ugyanekkor Anatole France írja már bedölt Neuilly-ben, noha a jó özvegy négy évvel ezelőtt azzal a feltétellel hagyta Páris városára vagyonát, hogy a hagyaték fejében a tanács gondoskodjék a nagy költő sírhelyéről.

Végül meg kell említeni, hogy az „Ile des Ravageurs” fejedelmi szigetét két külváros határolja: Glichy és Asnieres. Műhelyek és gyárak húzódnak végtelen sorban. Korom, füst, kürtő, tuberkulózis, munkátlanság, éhezés. Hajnalban és estenként munkások vonulnak a gyárak felé hosszú sorban.

Egy nagyon szellemes ember, aki tanulmányt írt az ebekről, összehasonlította a halott négylábuak paradicsomát az élő kétlábuak poklával és a végén leszögezte, hogy itt van a kutya eltemetve!

Mikes Imre

Tragikus kettős öngyilkosság Budapesten

Budapest, szeptember 7

Tegnap este a Kistemplom-utcának egyik házában tragikus kettős öngyilkosság történt a pesti szegények gyakran használt mérgevel, a világítógázzal. A tragédiát a házmeister vette észre a házból egyre érezhetőbbé váló gázszagról.

Azonnal utána nézett a dolognak és megállapította, hogy a gáz özvegy Kohn Jakabné 58 éves kereskedő lakásából tudul ki. Miután kopogtatására és dörömbölésére senki sem nyitott ajtót, rendőrt hívott és azzal együtt betörte a lakás ajtaját.

Ott találták meg a gázzal elöntött lakásban az özvegyet és Irén nevű leányát.

Kohnné már meghalt, de a leányában még volt élet.

Bucsulevelekben azt írták, hogy anyagi gondok miatt dobják el maguktól az életet. Arra is hivatkoztak bucsuleveleikben, hogy miután az öngyilkossághoz igen sok gázra volt szükség, nem akarják a gázgyárat megkárosítani s ezért a levélhez tíz pengő mellékelnek a kiomlott gáz árának fedezésére.

— Gyomor- és bélzavaroknál, hasüregbeli vérpangásnál, étvágytalanságnál, szorulásnál, felfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűviz alaposan kitisztítja az emésztőutakat.

Ki tud szép ezerlejest csinálni?

Bukarest, szeptember 7

A román Nemzeti Bank pályázatot írt ki ezer lejesek tervezésére. A pályázat október 10-én jár le.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő utján szoktak fizetni és előfizetésük f. hó 15-én lejár, a mai napon postautalványt küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőket, sziveskedjenek ezen postautalvány felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folytatódólagos küldésében megszakítás álljon elő.

Baradlai László:

Vidámakat írjunk,

mert így akarja az olvasó. Mosolyogni akar az olvasó és ezt az akaratát eljuttatja különböző levelek útján az íróhoz. Az író elolvassa a levelet és gondolkodik, hogy honnan vegyen valami vidám dolgot elő? Mert az élet — valljuk be — nem tulságosan vidám és mindig bámulni kell Tomcsa és Nemes kollégákat, akik tulteszik magukat mindenre és kiapadhatatlan humorral szórják szét a derű mosolyos kincsét.

Vidámakat írjunk? Idegek és felfogás dolga az egész. Ime néhány példa:

„A magyar lapokat zsidók, kommunis-lak, irredenták és büntetett előéletűek írják”. Így mondja a Coasa című laposka Kolozsvárról. Ha igaz volna, szomorú lenne, de ha tudja az ember, hogy a laposka megbolondult szerkesztője már több ízben összeütközésbe került a büntetőtörvénykönyvvel, hát az egész ügy vidám lesz. Csak mosolyogni érdemes rajta

Más: Szatmáron a villanytelepen üzempazar miatt egy óráig szünetelt az áramszolgáltatás. Ez ugyebár szomorú. A helybeli román lap ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy nyilván az elbocsátott kisebbségi alkalmazottak bosszujáról van szó, mert a bosszu édes és így tovább. Ugyebár ezen már csak mosolyogni lehet. Az élet tele van vidám dolgokkal.

Más: Nagykárolyban ledöntötték a Kőlcsey-szobrot. Szomorú. A nagyváradi Gazeta de Vest ezt úgy adja tudtára az olvasóknak, hogy a magyarok csinálták, ők döntötték le a szobrot, éppen úgy, mint három évvel ezelőtt a Kossuth-szobrot, hogy ezzel is kompromittálják a románságot. Nem pokolian mulatságos ez?

Más: A lengyel-osztrák atlétikai viadalt nem lehetett megtartani. Nem volt eső, jó volt a pálya és mégis elmaradt a viadal, egyszerűen azért, mert az osztrák atléták akadályozva voltak a megjelenésben. Hetven százalékuk fogházban ült. Részben nemzetiszocialisták, részben szociáldemokraták voltak. A viadal tehát politikai akadályok miatt elmaradt. Akinek tetszik, ezen is multhat.

Vidámakat írjunk, — mondja az olvasó és az olvasónak igaza van. Amikor felnyitja a lapot, csak a szomorúság üvölt feléje. Az olvasó vidámodni akar. Bukfencet kíván és mivel mindenki, aki a nyilvánosság kiszolgáltatásából él, bohóc egy kisse, nem hagyhatja figyelmen kívül az olvasó kívánságát.

Vidámakat írjunk urak! Irjuk meg nevetve, hogy a mozdonyvezetőket is berendelték a nyelvizsgára és köztük Sándor Józsefet a szatmári állomásról. Pedig Sándor József román nemzetiségű. Tíz évvel ezelőtt jött haza Magyarországból, mert joggal hitte azt, hogy neki, mint román-nak, Romániában jobb dolga lesz. Most nyelvizsgára vizsik. Szegény ugy vidámodik, hogy majd belehal a kacagásba. Nagy nem mulatságos, hogy a kereskedők út a határszélen hetek óta epedve várják a nagyvásárt, hátha az segít. Végre elérkezik a nagyvásár ideje. Kipakolják a boltból az árut és alig készülnek ezzel el, megjelenik a repülő-bizottság, összeszed mindent és a hátralékos adótarozás fejében elviszi az adóhivatal raktárába. Olyan mulatságosak voltak a kereskedők, amint kőnuörögtek, hogy legalább estig

Felhívás

A Brassói Népbank Rt. felkéri mindazon betéteseit, akik valamilyen okból kifolyólag még nem kapták meg a banknak a konverziós törvény alapján a betétek rendezésére vonatkozóan tett ajánlatát, hogy a délelőtti órákban a bankot felkeresni s amennyiben ebben akadályozva volnának, címüket közölni sziveskedjenek. Ugyanakkor a bank igazgatósága felkéri azokat a betéteseket, akik az ajánlatot már kézhez kapták, hogy azt saját jófel-fogott érdekükben aláírásukkal ellátva, legkésőbb folyó hó 15-ig a bank címére eljuttatni sziveskedjenek, mert csak a békés uton létesített egység alapján érhető el, hogy a bank az adott viszonyok között kötelezettségeinek eleget tehessen s betéteseit még nagyobb veszteségektől megóvja.

Németországban szépségkirálynőt választottak és utnák indították Hastingsba, a Miss Európa címet folytatott ádáz küzdelem színhelyére. Németország a sok kudarc után szerény lett, ma már szívesen beérné ilyen soványabb természetű külpolitikai sikerekkel is. A német jelölt Kant Emma kisasszony, akit a zsüri dicséretreméltó tárgyilagossággal választott ki a jelentkezők tömegéből, diadalittasan vonatra ült és elutazott Odahaza azonban tovább csapkodtak a miss-választás felkapart hullámai. És akadt egy a „lecsuszott” miss-szek között, aki fényt derített Kant Emma urlány multjára. Kiderült, hogy a kisasszony ereiben nemcsak a nagy Kant, hanem más, kevésbé fajliszta ösyták vére is csörgedez. Kinós riadalom támadt erre Germániában. A külügyi hivatal azonnal értesítette londoni követét, hogy tartózkodjék a terobedett miss-választási szerepléstől. Mert mégiscsak kínos volna, ha a német köpet tévedésből kezet szorítana Németország bizonytalaneredetű reprezentánsával. Ami pedig a nagy filozófust illeti, örök talány marad, hogy ő, aki nevét az örök béke propagálásával amugyis gyanussá tette, nem kerül-e most, szép leszármazottja dicséletes szereplése által, végérvényesen a fekete listára.

A HÓDÍTÓ JAPÁN

A Japán ipar veszedelmesen terjeszkedik. Mandulaszemű próbakisasszonyok a losangelesi divatversenyen bemutatják hazájuk izléses és olcsó divattermékeit.

— Sepsiszentgyörgyi hírek. Tudósítónk jelenti: Könnyen végetessé válható szerencsétlenség történt Sepsiszentgyörgyön. A város legnagyobb istállója a Fogolyán-féle major a déli órákban eddig még ki nem derített okból kifolyólag összeomlott. Szerencsére a benntartózkodók idejében figyelmesek lettek az első roppanásokra és sikerült az istállóban levő állatokat is kimenteni. A hatalmas istálló összeomlásával a tulajdonost 80 ezer lej kár érte. — Lőrincz Mihály torjai kocsmáros házának gerendájára felakasztotta magát. Tettének oka, hogy az egykor jómódban élő ember az utóbbi időben semmiképpen sem tudott a gazdasági válsággal megbirkózni. — Az elmúlt éjszaka betörők látogatták meg Salamon Ferencé és Imrén Sámuel papolcei lakosokat, akiket mintegy 5000 lej értékű holmit emeltek el. Rövid csendőri nyomozás ki is derítette a tettest Nagy Zoltán, ugyancsak papolcei lakos személyében. A lopott holmik azonban nem kerültek meg, mert a tolvaj, amidőn észrevette, hogy a csendőrség nyomában van, mindent elégetett. — Ugyancsak betörők látogatták meg az elmúlt éjszaka az előpataki „Katalin”-villát is és itt Schwartzenberg Salamon

engedjék őket árulni, a befolyó pénzből kifizetik a tartozásukat. És nem engedték. Ottmaradtak az üres standon, mindenki elkerülte őket, csak a cédlés ember nem, aki a helypénzt követelte.

Az utóbbi időkben csupa ilyen pokolian mulatságos dolgok történnék.

— Meghalt Marosvásárhely volt polgármestere, Dr. Pantea János marosvásárhelyi ügyvéd, volt polgármester, pár napi kínos szenvedés után meghalt. Halála megdöbbentette a város közönségét, mert az elhalt közszerzetnek örvendett kisebbségi körökben is.

— Teljesen kifosztották a csikbánkfalvi bíró házat. Csikszeredáról jelentik: Péter Mátyás csikbánkfalvi községi bíró egész családjával erdei kaszálóján dolgozott. Munkavégeztével hazajött s kétségbeesetten tapasztalta, hogy távollétében ismeretlen tettesek feltörték a lakását s azt a sző szoros értelmében kiürítették. A bevezetett nyomozás során egy csikszentkirályi illetőségű munkást tartóztattak le, aki tagadja a terhére rótt bűncselekményt.

ABLAK

és Sofira fürdővendégektől egy aranyórát, több ékszert, valamint értékes ruhanevelőket és pénzt loptak el. A kár mintegy 20.000 lej tesz ki. A csendőrség a tettesek nyomában van. — Costache Voinea buzáumegyey Dobalcea község-beli lakos több társával egyetemben Gelencére ment deszkát vásárolni. Deszkavásárlás helyett utközben megálltak Deák Lajos és Deák Ida gelencei lakosok földjénél, jól megpakolták szekereiket burgonyával s mint akik jól végezték dolgukat, megindultak hazafelé. A község lakosai azonban észrevették a lopást, értesítették a csendőrséget, melynek sikerült a hivatal vendégeket tartóztatnia, még mielőtt továbbállhattak volna a rakománnyal. — Asztalos Ferenc kőröspataki gazdálkodó istállójából az elmúlt éjszaka valaki egy pár hámot lopott el. A csendőrség hamar lefűlte az alkalmi tolvajt Szép József személyében s átadta őt a sepsiszentgyörgyi rendőrségnek.

— A magyar kereskedelmi miniszter Rómában. Rómából jelentik: Fabiny magyar kereskedelmi miniszter szerdán este nyolc órakor Rómába érkezett. Az állomáson számos elölkelőség fogadta. Fabiny csütörtökön reggel már tovább is utazott Bariba, hogy ott résztvegyen a nemzetközi árumintavásár megnyitó ünnepségein.

— Hét teherkocsi törött össze Málnás község állomásán. Csikszeredáról jelentik: Röviden jelezük, hogy Málnás község állomásán szerencsétlenség történt. Későbbi értesüléseink szerint Málnáson egy tehervonat tolatott, amikor Bükk-szád felől újabb tehervonat érkezett az állomásra. A mozdonyvezető a kanyargó pálya miatt későn vette észre, hogy az állomás ugyanazon sínjén másik vonat vesztgel. Kétségbeesetten fékezett, de a szerencsétlenséget nem tudta elhárítani. A két vonat összement, melynek során hét kocsi összetört és a mozdony megsérült. Emberéletben nem esett kár. Az összeütközés ügyében szigorú vizsgálatot vezetett be a vasút a felelősség megállapítása érdekében. A szerencsétlenség színhelyére nyomban nagyobb vasúti munkásosztágot rendeltek ki és a pályát annyira rendbehozták, hogy a forgalmat zavartalanul bonyolít-hatják le.

Talán nem is szabad így megnevetetni az olvasót. Hiszen a jóból is megárt a sok. Hát még az ilyenféle mulatságos dolgokból. Az ember ugy nevet már, hogy a könynye is kicsordul...

— Gyakran visszatérő székszorulás, rossz emésztés, vastagbélhurut, felfúvódás, oldalfájás, légzési zavar, szivdobogás, fejnnyomás, fülzúgás, szédülés és lehangoltság esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan megelékníti a gyomor és a belek működését, az emésztést rendbehozza, megszabadítja az embert a kellemetlen érzésektől s tiszta fejet és nyugodt alvást teremt. Számos kiváló orvos a Ferenc József vizet belféregzőküráknál is igen jó eredménnyel alkalmazza.

— Egy híres jugoszláv politikus halála. Belgrádból jelentik: Szubotics Dusan, a jugoszláv Semmitűszék elnöke, szerdán meghalt. Szubotics több ízben képviselte Jugoszláviát nemzetközi tárgyalásokon és tagja volt annak a vegyes döntőbizottságnak, amely a jugoszláv-magyar határmenti surlódások ügyében itélkezett.

A napfürdő aranyoldala

Milyen gyakran lefőtt egy vidáman eltöltött napsugaras napot tiszta fejjel megfizetünk. A jövőben óvatossább leszünk. Már az első jöleknél PYRAMIDON-tablettát szedünk. Így gondtalanul élvezhetjük a nap-fürdőt.

Minden tablettán rajta van a BAYER kereszt!

Pyramidon TABLETTA

★ Meghívó. A Brassói Népszövetségi Takarékos és Hitelszövetkezet, Brassó, 1934. évi szeptember hó 16-án, vasárnap délután 6 órakor a Katolikus Kőr helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya egy igazgatósági tag megválasztása. Az igazgatóság, — Dalosverseny. A mezőpaniti ref. dalkör zászlója javára dalosverseny rendez 1934. szeptember 9-én (vasárnap), d. u. 2 órai kezdettel. Marosvásárhely felől d. u. 2 órakor érkező vendégeket fogatok várják a vasnai megállónál.

★ Kutyakomédia. Kemény János regénye. Erdélyi Szépművés Céh. Az uralomváltozás utáni erdélyi falu nyugtalan és szines életéről szól ez a rendkívül frissen és remek írói készséggel megalkotott regény. A magyar és román parasztnobok együtt mulat a késő éjszakában a régi jó időköt idézgetve, s a szomszéd konkurens vadászkutyáját lelővik. Eből nagy politikai ügy támad a faluban. Ekörül vonul fel a regényben sok pompásan meglátott és megrajzolt figura. Érdekes emberek és érdekes regények néhány vonással és nagy mesélő készséggel felvázolva. Az erdélyi falu életének kis kanálvizében ott kavarg az egész erdélyi élet, nyugtalanul és szinesen. Csupa szeretettel és derüvel megalkotott emberek, a rajz csak néha élesedik és keményedik a szatíráig. Az Erdélyi, Szépművés Céh kiadásában megjelent regényt, gróf Bánffy Miklós illusztrálta tollrajzokkal, címlapját, Gy. Szabó Béla metszette fába. A könyv ára 100 lej, kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56-58. szám alatt, az udvarban.

— Gyakran visszatérő székszorulás, rossz emésztés, vastagbélhurut, felfúvódás, oldalfájás, légzési zavar, szivdobogás, fejnnyomás, fülzúgás, szédülés és lehangoltság esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan megelékníti a gyomor és a belek működését, az emésztést rendbehozza, megszabadítja az embert a kellemetlen érzésektől s tiszta fejet és nyugodt alvást teremt. Számos kiváló orvos a Ferenc József vizet belféregzőküráknál is igen jó eredménnyel alkalmazza.

Astra Mozdó, Brassó

Legközelebbi műsoron egy páratlan slágerfilm:

Sport és szerelem

szerepel. Főszerepben:

Karin Hard, Hans Brausewetter.

Szenzációs sportfilm, telve friss humorral, gyönyörű slágerdalokkal. Gyönyörű felvételek, izgalmas kalandok tengeren és léghajóban.

Temesvár, Erdély Amerikája

Ni, hát maga is itt van? Mióta? Hogy él? Ugy-e, jobban, mint otthon...

Ezerszer hangzik el ez a refrén a temesvári utcákon. Főleg az aradi és nagyváradi botlik lépten-nyomon földiekbe. Hát maga is, maga is, maga is... ki maradt voltaképp otthon? Már csak azt várjuk, hogy egy szép napon a Sebes-Körös meg a Maros is erre vándoroljon s akkor együtt leszünk valamennyien.

Temesvár és a két közeli város között nem emberek kicserélődése folyik, hanem valóságos bevándorlás. A zsiros Bánság, amelyet mostoha bánásmód, rövidlátó kormánypolitika és tulajdonzat sem tudott tönkretenni, Amerikája lett a kiszáradt, mesterségesen elszorított határszéli városoknak. Bukarestet leszámítva, a legtöbb nagyváradi és aradi Temesvárra indult, ki korábban, „még az első hajóval”, ki később, mikor már nagyon beérült az ég. Vannak ma városok Erdélyben, a honnan csak az nem vándorol el, akinek már az utiköltsége sincs meg, hogy örökre búcsút mondasson elszegényedő szülőföldjének.

Bankigazgatók és közhivatalnokok, ügyvédek és kereskedők, ügynökök és munkások, magántisztviselők és iparosok serege kopog a kapun. Temesvár közönyös, zárkózott, telt ábrázatán nézte a karavánt és beengedte őket. Senkinek se jutott eszébe, hogy „eleszik más elől a kenyeret”. Voltak, akik tőkét hoztak magukkal és üzletet vagy üzemet alapítottak, mások csak szaktudásukat, terpeiket, készütségeiket. Dolgoztak, alapítottak, lendítettek, előretörték és megérdemelten gyökeret vertek. Ha ma, a fajpédó divat ragályának korában, valami akarnoknak eszébe jutna pártot alapítani a „bennszülött temesvári faj” védelmére, alaposan pórul járna vele. A bevándorlók nem alapítottak kolóniákat, asszimilálódtak és igazi temesvári polgárrá váltak, annak minden jó, avagy eselleges kevésbé jó tulajdonságával együtt. A fajelemzés csődöt mondana!

Kiragadunk néhány nevet a hosszú listából, csakugy találomra. Rajtuk kívül még sokan vannak, akik fontos pozíciókat töltenek be a város életében. A teljes névsor közléséhez lapunk terjedelmét kétszeresére kellene emelnünk!

ARAD

Krauser Béláné Tamásdan Otti, 1932-ben Miss Arad. Pop Eugen főügyész, Aradon volt bíró. Kepes I. Aradon az Azuról igazgatója, itt magánzó. Egyik leánya Hering Ernő temesvári nagykereskedő, a másik Kleinmann László kereskedő felesége. Mayer Richárd a Romanil igazgatója, Aradon áruügynökségi irodája volt. Schwartz Elemér, a Thimani igazgatója. Keppich István, a Barzava mézgyár képviselője. Fülöp Béla, a Societate Bancara igazgatója. Ugyanott három tisztviselő: Eberwein József, Kugel Béla és Ritt Sándor. A Barna Tok, aradi cég beltagjai, Barna József áruügynök és Barna István, a Kontinental tisztviselője. Kardos Géza dr. gyermekorvos, Kotzander Ignác fakereskedő, Kálmán S. tanár Szende M. magánzó. Fenyves Károly építész. Dr. Schusster Ödön ügyvéd, Fischer Marcell kereskedő, Miskovics István grafikus. Orbán István tanár, Verboš butorkereskedő. Hanzu Nesztor régiségkereskedő. Vámos Antal, a kismalmosok szövetségének főtitkára. Molnár László és István textilnagykereskedők Boros Oszkár fakereskedő, Glück József kereskedő és társa, Spitzer G. stb., stb.

NAGYVÁRAD

Németi Mihály, az Industria igazgatója, feleségével, Miklós Berta irónóval. Erber Dezső, a Magyar Általános Hitelbank romániai vezérigazgatója. Ugyanott titkár kertész László. Dr. Schwartz Sándor. Neumann Mihály, az Erdélyi Bank igazgatója. Munk Lajos mérnök, a Noris vezetője. Dr. Biró Géza ügyvéd. Loránt János uriszabó és a legelkeesebb sportemberek egyike. Dr. Kovács László fogorvos, Hollós Jenő uridivatkereskedő. Farkas Béla és Farkas Kálmán, akik itt textilüzemet alapítottak. Dr. Roos Béla. D. Lampel Ödön ügyvéd. Klein Sándor, az Urania és Pegazus könyvvállalatok képviselője. Haasz Ferenc, a Galvani tisztviselője. Somogyi Akos kereskedő. Kálmán szőnyegkereskedő, Faragóné Steiner Böske. Krausz Jenő, az Elbe és Korvin áruházak tulajdonosa, Kemény Andor, a Joachimstahl képviselője, Kemény Klári stb., stb.

Az orosz piac után érdeklődik a Bánság

A kérdés időszerű lett a Bánság számára abban a pillanatban, amint a román-orosz jóviszony helyreállt. Mint nemrégiben megírtuk, a kereskedelmi és iparkamara főtitkára, Conciatu Iancu, egy-két hónapon belül gazdasági felfedező expedíciót akar szervezni Oroszországba. A Bánság is ki akarja venni részét a remélhető orosz exportból. Feljegyzünk itt néhány véleményt, néhány tervezetést, a melynek természetesen még ki kell állnia a gyakorlat tűzpróbáját. A megvalósítás pedig elsősorban a hivatalos köröktől függ: ma már nem mozoghat önállóan sem a gyáripár, sem a kereskedelem. Sajnos...

ALLATKIVITEL

Egyik legfontosabb gazdasági ág, az állattenyésztés szakköréből hallottuk a következőket:

— Igenis, remélhetünk exportot a Szovjet-be. Véleményünk szerint nem is hizott állatokban, amivel a muszkák is el vannak látva, hanem tenyésztésekben, még pedig nemcsak a Bánságból, hanem az ország más részeiből is. A mennyiséget még hozzávetőlegesen se lehet meghatározni, de — jelentős tételeket remélünk. A legfontosabb mindenestre: az összekötött felvételt, az orosz piac tanulmányozását, az egész lebonyolítást szakértelemmel végezni...

TEKINTETTEL A MÁSODIK ÖTÉVES TERV BEOSZTÁSÁRA...

Egy kisebb kötött-szövöttárugyár szintén erősen reménykedik a szakma áruinak elhelyezésében. Hivatkozik arra, hogy a világsajtóban közölt második öt éves terv csak az utolsó éveken írja elő a használati és ruházati cikkek termelésének különösen nagymérvű

szaporítását. Legalább egy-két év volna hátra — hiszen még csak most telik le az első éve a második nagy tervnek — amikor román trikókat lehetne huzni a „konzomolokra” és „pionirokra”. Még a cseh ipar konkurenciájától sem kell megijednünk, mert modern gépbereendezéssel a romániai gyárak is rendelkeznek, viszont a munkabérek itt sokkal olcsóbbak.

A FILMESEK VISZONT BEHOZNI SZERETNÉNEK...

A filmipar is érzékenyen reagál a világpolitika személyes és vak hanykolódására. Itt is látni, mit jelentett a „Harmadik Birodalom” beköszönte a német áruk egykor hódító külföldi terjeszkedésének. Az elmúlt szezonban a német filmek ijeszten visszastektek. A közönségnek nem kellett a „gleischtölt” filmtérkeres. Azok a németnyelvű filmek, amelyek forró sikert arattak, bécsiék voltak. Hitler után mintegy 50 százalékkal kevesebb német filmet vett fel Temesvár, mint annakelőtte, a bevételek pedig még nagyobb arányban estek vissza. A most kezdődő szezonban már visszamelkedik valamivel a német filmek száma, mert a Harmadik Birodalomban is belátták, hogy első az üzlet és engedtek speciális elveikből, a filmek megalkotásánál.

Miután azonban a szélsőjobb, speciálisan a német szélsőjobb filmjei így pórul jártak, érdekes a kérdés, hogy mi lesz a szélsőbal országának filmjeivel, amelyek állítólag magas technikájuk és teljesen újszerűek. Egyik nagy bukaresti filmkölesző már megkezdte a lépéseket az orosz film behozatalára, Erdélyre pedig a két temesvári filmkölesző egyike — tudunkal a Favorit — szeretné megkapni a terjesztési jogot. Egy orosz film — a Kék Expressz — már megjárta a romániai mozgókát,

bár alaposan megcenzurázva. Kérdés, hogy tömegesen beengedik-e a kollektívizmus eszmekörében mozgó, tömegjelennetekkel teletűzdelt orosz filmeket.

Temesvár elkényeztetett mozikközönsége viszont igényt tart minden ujra. A filmköleszők tudják a legjobban, milyen fejlett itt a mozikultura, hiszen kétszerannyi kölcsönzési díj esik rájuk, mint más városokban. Külön magyar és román filmvásár jelenik meg: a Filmrevü, illetve a Film. A premiérek színházi premier képét nyújtják, az előkelő közönség és pazar toalettek tüntető felvonulásával. Ilyenfornan külön pikantéria lesz az orosz film premierje és a közönsége: két ellentétes világ.

Az orosz film behozatala nem reménytelen ötlet: az oroszok is vannak olyan jó üzletemberek, hogy rendszeresen készítik az orosz film sajtóosságait magukon viselő, de a külföldi cenzura számára mégis elfogadható úgynevezett exportfilmeket.

MINDEN AZ ALLAMTÓL FÜGG

Hogy az orosz üzletből, amelyben már részesegett Európa minden országa, nekünk lesz-e részünk és milyen mértékben, az elsősorban a hivatalos köröktől függ. A kereskedelem szabadsága ténylegesen megszűnt, a magánkezelés annyira érvényesült, amennyire a kompenzáció, kontingentálás, nemzetközi szerződések gyepője engedi. Egyes iparágaknak behozott nyersanyagjaik vámkedvezményére vagy exportjuttalomra lenne szükségük, hogy versenyképesek lehessenek a megnyitott új piacon.

Minden a kormányköröktől függ: a gazdasági körökön nem mulik semmi.

Ha komolyan névelemeznénk...

A beiratkozások kezdetével, az országos rendelet jóvoltából, Temesváron is kiütközött a névelemzési járvány. Minden gyermek a saját iskolájába — hangzik a parancsszó — az irányadó pedig a név hangzása...

Ilyenfornan a legképtelenebb csodabogarak születnek meg éppen itt, a nemzetiiségi keveredés klasszikus földjén, amely telve van magyaros nevi németekkel, németes csengésű névvel felruházott magyarokkal, elrománosodott szerbekkel, csak magyarul tudó tótokkal és így tovább.

Egy példa: Kleitsch Valéria, leánya Kleitsch gyógyszerésznek. Az anya neve Farkas. Az apa tagja a magyar pártnak, a család mindig magyarnak vallotta magát, otthon magyarul folyik a beszéd. A leánya magyar elemibe járt és két középiskolát végzett a gyárvárosi magyar zárdában. Noha a család a Józsefvárosban lakik, a Gyárvárosba küldték iskolába, mert az az egyetlen magyar zárda. Most német iskolába akarják kényszeríteni, noha nem is tud tökéletesen németül. Hasonló az eset Müller építész leányainál és még sok magyar családnál.

Már nem is beszélünk arról a kézenfekvő, vitathatatlan igazságról, hogy mindenkit olyan nemzetiségűnek kell és lehet tekinteni, amilyenek vallja magát, hanem csak egyet kérünk: alkalmazkassék-e ezt az eredeti elvet következetesen az egész vonalon? Itt vannak a magyaros nevi és szerb nevi vagy

eredetű románok. Előkelő tagjai a román közéletnek, mint — találomra említhetünk néhány nevet — Nicolaevici Pavel volt nemzeti-parasztpárti alpolgármester, ügyvéd vagy dr. Bárdosy Augustin volt szenátor, a Banca Nationala volt ügyésze. Erdélyben még több van belőlük: Bornemisa Sebastian, vagyis Bornemissa Sebestyén, ismert magyarfaló és még rengetegen. Ki merészel csak gondolni is arra, hogy ezeknek és hasonló neviüknek a gyermekeit magyar iskolába kényszerítsék?

És még egyet tegyünk hozzá. Néha-nyan gondolkodhatnak olyan praktikusán, hogy: talán jobb lesz a gyermekeinknek, ha elrománosodnak. Könynyebb lesz nekik az élet. Nos, megijezhetjük nekik, hogy alaposan csalódnak. Soha annyira átvedleni nem fognak tudni, hogy a közhivatalokban és közüzemekben megindított kisebbségellenes „tisztogatási akció” során ki ne emelje őket helyükből egy mohó kéz, amely akkor majd épügy „fajelemzi és névelemzi” multjukat, mint ahogy most teszik — csak fordított arányban.

A Magyar Párt temesvári vezetősége minden lehetőt megtesz és minden helyen közbenjár, hogy az önkényes névelemzéseken segítsen. Az eredmény igen kétséges: nem olyan szellők fujdogálnak, hogy sokat lehessen remélni. Az igazságtalan és logikátlan névelemzést, amelyből végeredményben semmi komoly haszna sincs a többségi elemeknek sem, kemény kézzel folytatják tovább.

IPAROSHIREK

A temesvári iparosság körében egyre sürűbb a panasz a „rabmunka” illetéketlen versenye miatt. Számos iparág megérzi ezt a konkurenciát. Azért fizet az iparos annyi adót, hogy a saját keservesen kiizzadt garasából fenntartott börtönök szerencsétlen lakóit használják fel ellene? Az állam ezzel is üti egyet az iparosságon. Mintha nem ütött volna rajta már eleget.

A szabók már félnek felszabadítani egy inast. Ha megharagszik, elmegy mesternek. Sötétben bujkáló, adót nem fizető, két garasért dolgozó kontármesterek. Az összes iparosszakkamában egyetemlegesen pusztít a kontárság, de a kárvallottság tekintetében a szabóipar az elsők között van.

Nemrégiben az iparos-szaklap kimutatást közölt a szabóipar termelési költségéről és terheiről. Kisült, hogy a fazou-

aráért a mainak majdnem kétszeresét kellene kérni, ha a szabómester rendszeren akarja élni és keresni.

De minden kimutatás, panasz és akció reménytelenségbe ful. A vevőkör többnyire vékonypénzü, a kontár ellen nincs irtószó, maguk a szabók sem tartanak össze és egymás árait törlik. A szabók korregényének ez lehetne a címe: Nyugaton a helyzet reménytelen.

Az ipartestület és a munkakamara között változatlanul folyik tovább a már unalmassá vált végeérhetetlen torzsalakodás. Vulpe István munkakamarai elnök, egy bizalmasának neve alatt, ki nyomatta és röpirat formájában, három nyelven ingyen osztogatta azt a vádoló hangú jegyzőkönyvet, amelyet Marian Virgil miniszteriumi vezérfelügyelő még hónapokkal ezelőtt készített az iparos-szervekről. Majd a kereskedelmi és ipar-

ügyi miniszterium felszólította az iparos-szerveket, hogy az iparosszékházat irják már át az ipartestület nevére és ne maradjon a különálló iparosszékház az egyesület birtokában. A felhívásnak az iparosvezetőség nem tett eleget, mert attól tart, hogy egy szép napon egyetlen palatival feloszlatták az ipartestületet, a távirat pedig elveszi az állam és odaadja a munkakamarának.

Az ellenfelek egyikének sincs olyan mindent legyőző befolyása Bukarestben, hogy legyűrje a másikat. Vulpe és az ipartestület csatája állóharccá merült. Döntést a készülő törvény fog hozni, amely vagy önálló iparoskamarákat állít fel, vagy éppen ellenkezőleg eltörli az eddig önálló iparos-szerveket is. A helyzet teljesen bizonytalan, mindenki a maga csillagát várja Bukarest felől.

*

Már egy hónapja történt, de a nagyközönség most sem tud róla: a temesvári minisztertanács alkalmával a sajtószabadság nagyobb dicsőségére az iparosok lapját elkobozták és szerkesztőjét, Gajó Andrei ipartestületi titkárát kétszer is a prefekturára idézték emiatt. Az elkobzás oka főleg a vezércikk volt, amelynek tartalma röviden az, hogy más városok rezsim alatt is történtek visszaélések, a közpénzek elherdálása a városi urak által és javára — de soha olyan nyíltan és mérték nélkül, mint a jelenlegi ideiglenes bizottság alatt. Mindezt olyan kifejezésekkel vetette papírra a lap szerkesztője, amelyek erőteljesség dolgában semmi kívánni valót sem hagytak hátra. Értesülésünk szerint bármennyire igyekeztek összeszedni a lapot az elárúsító bódékból és az utcán elvitt kezéből is, egy példány mégis olvasott Tatarescu miniszterelnök kezébe.

A gyárvárosi szőlők lakói utat és autóbust kének

Már többször foglalkoztunk a külvárosok és kijebb fekvő utcák botrányos elhanyagoltságával. Most felemlítjük a gyárvárosi szőlőket, amely meglehetősen kiterjedésű és lakossága az utóbbi időben hatalmasan megnőtt. A telepnek esőzések és télviz idején csak egy-két utja járható. A teleplakok szüntelenül panaszkodnak a tühretetlen állapotok miatt és utrendezés, utakévesztés és — ha már villamosra nem telik — legalább néhány autóbust kének!

Méltányos, egyenlő városrendészeti politikát! Hiszen az adókat és községi illetékeket a legelhanyagoltabb külterkel se szedik kisebb buzgalommal, mint a belvárosban!

K Ö Z G A Z D A S Á G

Már alig jön be külföldi gyapjuszövet

Bukarest, szeptember 7.

Legutóbb ismertettük, hogy a pamutárak behozatala a kontingentálás egyetlen éve alatt több mint 250 millió lejt esett vissza. Természetes, hogy a kereskedelem, amely ezt a nagy üzleti forgalmat elvesztette, mindent elkövet, hogy valahogyan és legalább részben pótolja ezt a veszteséget és miután a belföldi pamutipar nyersanyagbehozatala ugyanazon idő alatt körülbelül ugyancsak negyedszázaddal emelkedett, nyilvánvaló, hogy az eddig külföldről importált cikkek jórészt, ha nem is ugyanolyan minőségben és beszerzési feltételek mellett, a kereskedelem ma már belföldön veszi meg.

A vámtarifa indította meg a lavinát

Ugyanez a helyzet a gyapjuszöveteknél is, amelyekből Románia 1927-ben még egymilliárd 625 millió lej értékű árut hozott be, eltekintve 254,9 millió lej értékű más posztóáruktól.

Ez az import a belföldi ipar fejlődésével és a tömegek vásárlóképességének rohamos csökkenésével párhuzamosan évről-évre visszafelé fordult és 1932-ben, az első kontingentálási felévet is beleszámítva, már csak 54 millió lejt tett ki.

hogy azután 1933-ban 46 millióra menjen vissza. Az utolsó 7 év gyapjuszövetimportja pontosan 3000 tonnát tett ki 2 milliárd 690 millió lej értékben. Ugyanezen idő alatt a belföldi posztóipar 30.524 tonna gyapjút és gyapjuhulladékot hozott be 2 milliárd 594,6 millió lej és 17.498 tonna gyapjufonalat 5 milliárd 855 millió lej értékben.

Vagyis a nyersanyagimport hét év alatt 7680 millió lejt tett ki, azaz a készárubehozatalnak majdnem háromszorosát, holott 1927-ben a gyapju és fonalimport még csak 639 millióval haladta meg a szövetimportot.

A rohamos visszaesés tulajdonképpen a készárubehozatalnál az új importtarifa következtében állott be 1928-ban, amikor a posztóimport 356 millióval csökkent egy év alatt a prohibíció vámközműve miatt. A rákövetkező évben behozott készáru értéke már csak 445,5 millió lejt tett ki, amely 1930-ban 260 millióra csökkent. A kontingentálást megelőző esztendőben a szövetbehozatal további 50 százalékos visszaesést szenvedett 115,6 millió lejtig.

A posztóipar fejlődésével emelkedett a nyersanyagbehozatal, amely az 1927 évi Manoilescu-féle vámtarifa védelme alatt 1928-ban 7508 tonna gyapjura és hulladékra emelkedett az 1927 évi 5970 tonnával szemben, ha a font esése miatt az import értéke a gyapjunál 609,1 millióról 589,4 millióra csökkent is. A fonalbehozatal ugyanezen idő alatt 2911 tonnáról 2625 tonnára emelkedett, de értékben a vilápiaci helyzet miatt is 863,8 millióra csökkent.

Ezután jött a krízis tetőfoka és a posztógyárak immobilizálódása a hadseregszállítás következtében. Emiatt 1929-ben a gyapjuimport visszament 3019 tonnára 549,3 millió lej értékben.

A fonalbehozatal mennyiségileg nem változott, de értékben 887,5 millióra emelkedett. A rákövetkező 1930 évben a nyersgyapju, illetve a gyapjuhulladék behozatala mennyiségileg kissé emelkedett és 3381 tonnát tett ki 315,4 millió lej értékben, de visszament a fonalimport 2050 tonnára 651,6 millió lej értékben. Azután még nagyobb visszafelé fordulás állott be 1931-ben, amikor a gyárak csak 2517 tonna gyapjút és hulladékot hoztak be 177 millió lejtért és 1828 tonna fonalat 488,9 millió lejtért. Ez volt a leépítések kora. De ugyanebben az évben a kereskedők csak 121 tonna szövetet hoztak be 115,6 millió lej értékben. Ami azt jelenti, hogy a fogyasztás esett vissza tulajdonképpen ennyire katasztrófálisan.

Rohamos fejlődés a belföldi iparban

Alighanem a kontingentálás hatása alatt 1932-ben a belföldi posztóipar erősebb importot csinált. Gyapjuból és hulladékból behozott 3648 tonnát 146,7 millió lejtért és 2191 tonna fonalat 437,4 millió lej értékben, amikor a készáruimport már csak 71 tonnát tett ki összesen. A szövetimport tehát majdnem teljesen megszűnt és még jobban összezsú-

Eddig 12 ezer falusi italmérőt tett földönfutóvá a mostani szesztörvény

A szeszital-kereskedők megsürgetik a monopoltörvény gyökeres módosítását

Bukarest, szeptember 7.

Az italmérési engedélydíj-hátralékok ügyében elért sikeren felbuzdulva a vendégipari munkaadók központi szindikátusa új akcióra készül, amely az első eredmény kiegészítését célozza. Slavescu pénzügyminiszter ugyanis csak a multra vonatkozóan teljesítette az érdekeltek kérését, amikor a hátralékok összegét 3500 lejre mérsékelte, ha ezt az összeget az italmérők október 5-ig fizetik. A szeszitalkereskedők azonban ezt csak félintézkedésnek tartják, mert a mai magas illeteket továbbra sem képesek fizetni és így előbb-utóbb megint össze fognak gyűlni a hátralékok. Az új akció tehát arra fog irányulni, hogy a minisztérium szállítsa le az italmérési engedélyek díját, illetve azokat ne a kimérési helyiség bérértéke alapján vesse ki, ami igazságtal-

lan, hanem az eladott szeszitalok mennyisége után.

KÉT ÉVE FOLYTON „TANULMÁNYOZZÁK” A TORVÉNYT

Két évvel ezelőtt Madgearu pénzügyminiszter már belátta, hogy az italmérőknek igazuk van ebben a kérdésben, mert hiszen drágabéru helyiségben is lehet kevés italt eladni és viszont, nem méltányos tehát, hogy a kisforgalmu, de magas bért fizető üzleteket még magasabb engedélytárával is sújtsák. Akkoriban ki is neveztek egy vegyesbizottságot, amelyben a szeszitalkereskedők képviselői is helyet foglaltak, hogy ezt a kérdést rendezze, de a közbejött kormányváltás miatt az eredetileg átmeneti jelleggel bevezetett engedélydíjakat továbbra is változatlanul fenntartották, ha — amint az eredmény mutatja — nem is folytak be az állam-

kasszába. Később a Duca-kormány alatt megint kineveztek egy bizottságot a monopoltörvény módosítására és ez a bizottság most is dolgozik, de az előkészítő munka tullan halad és ezért a vendégipari munkaadók központi szindikátusa most meg akarja sürgetni a szesztörvény reformját.

Abban a memorandumban, amellyel a szesztörvény módosításával kapcsolatban fognak a napokban átnyújtani a pénzügyminiszternek, a szeszitalkereskedők elpanaszolják, hogy a monopoltörvény alkalmazása rengeteg kellemetlenséget és kárt okozott ennek a hatalmas szakmának és rengeteg egzisztenciát tett tönkre. Legjobban bizonyítja ezt az állítást az a tény, hogy ma a falusi italmérések 40 százaléka, számszerint 12 ezer üresedésben van.

A pénzügyi gárda tatárjárása

A falusi italmérők tragédiájának több oka is volt. Elsőhelyen említi meg a memorandum a bortermelők illojális versenyét, akiknek a törvény azt a privilégiumot biztosítja, hogy nem kell nekik italmérési engedély, nem fizetik azokat az adókat és illeteket a kicsinybeni eladás után, mint a hivatalos italmérők. Aláástta az italmérők gazdasági létét a magas bérérték után megállapított engedélydíj. Sok keserűség és kiadást okozott a falusi italmérőknek az a kötelezettség, hogy nekik is könyvet kell vezetniük a készleteikről és a pénzügyi gárda ellenőrzése sok nagy kellemetlenséggel tetézte ezt a helyzetet, mert a többnyire kellő felkészültséggel nem rendelkező emberekből összeállított gárda rengeteg visszaélést és zaklatást követett el a kiszolgáltatott italmérőkkel szemben. A különböző korlátások, büntetések és bírságok hatalmas fegyverül szolgáltak ezeknek a pénzügyőröknek, akik legtöbbször ki is használták a hatalmukat és az italmérő legkisebb jóhiszemű tévedése, vagy kilágása is teljesen kiszolgáltatotta a pénzügyőr kegyelmeinek.

A memorandum ezután részletesen foglalkozik az italmérési engedélydíjak kérdésével. Ezeket a díjakat a mostani törvény az 1000 léleknel kisebb lakosságú falvak italmérőinél 2000 lejben, a nagyobb lakosságú községekben 2500 lejben állapította meg. De milyen kritériumok alapján állapították meg ezeket a díjakat? — kérdik az italmérők.

EGYÉB KIVÁNSÁGOK

Miután a memorandum kimutatja, hogy az italkereskedelmi illeték bevezetése esetén az állam legalább ugyanannyi jövedelmet hajtana be, mint ma az engedélydíjakból, áttér arra a többi módosításra, amelyet a szeszitalkereskedelem okvetlenül szükségesnek tart a monopoltörvénynél. Azt kívánják többek között az italmérők, hogy a monopoligazgatóságban helyet kapjanak a szeszitalkereskedők képviselői is.

Kérlik a pénzügyi gárda feloszlatását, miután az fölöslegessé válik, ha az illeteket a termelőknél hajtja be a kincstár. Az italmérők egyébirányu ellenőrzését megfelelően kiképzett hivatalnokok végezzék és a kihágási jegyzőkönyvek kiállítása meghatározott és pontosan körülírt módon történjék, mert a mai törvény

homályos rendelkezései sok visszaélésre és fölösleges meghurcoltatásra adnak alkalmat.

Egyéb díjak és engedélyezés szempontjából az italméréseket osszák be négy kategóriába, — kéri az italmérők. Az első csoportba tartozzanak a falusi korlátolt jogu kimérések és a városi kisitalmérések, beleértve az éttermeket is. A második csoportba tartozzanak a klubok, kaszinók, cukrászdák, teázóhelyiségek, büffek és hasonló üzletek. A harmadik kategóriába kéri sorozni a városi és falusi korlátlan kiméréseket, míg a negye-

dik osztályba kerüljenek a termelők. Ezen kívül legyenek idényre szóló italmérési engedélyek is. Szüntessék meg a törvény 169-ik szakaszában foglalt megkülönböztetéseket, hogy minden egyes italmérésnek joga legyen bort, sört, pálinkát és mindenféle szeszitalt kimérni, kivéve a második kategóriába tartozó helyiségeket. A záróradijak módosítását is kéri az italmérők, de adjanak ki engedélyt hetivásárok idejére is. A díj törvényhatósági városokban legyen napi 100 lej, más városokban 80 lej, külvárosokban és falvakban 50 lej.

Töröljék el a községi kocsmabéreket

Rendkívül komoly kérése az italmérőknek az is, hogy a monopól ne állíthasson fel saját eladási üzletet csakis olyan községekben, ahol jelenleg nincsen italmérés. Mindenféle monopolcikkét csakis a már létező italmérők útján hozhasson forgalomba a jövedék.

A továbbiakban a memorandum kéri, hogy töröljék el Erdélyben, Bánáthban és Bukovinában a községi kocsmákért fizetendő béreket és ismerjék el a régi italmérők szerzett jogait. Szüntesse meg a kormány a falusi kocsmák árlejtés útján való bérbeadását és ezeket is terjessze ki a városi italmérések jogi rendjét. Az új italmérések működésére engedélyezett ötévi határidőt hosszabbítsák meg 20 év-

re. A szabálytalanul kiadott engedélyeket csak akkor semmisítsék meg, ha bebizonyosodik, hogy a tulajdonosa a hibás ezért. Ellenkező esetben csakis a vétkes tisztviselőket vonják felelősségre.

Nem ellenzik a szeszitalkereskedők, hogy a gyümölcsstermelőknek is adjanak korlátolt kimérési engedélyeket, csak azt kívánják, hogy ezekre is ugyanazok a rendelkezések vonatkozzanak, mint más falusi kimérésre és csak ha törvényesen jöttek létre. Ne adjanak azonban engedélyt a kultúregyesületeknek s az ugynevezett mértékletesség-hirdető alakulatoknak.

A felsoroltakon kívül az italmérők még több olyan módosítást is kívánnak a szesztörvényen, amellyel részletesebben kell foglalkoznunk.

Medgyesen angol érdekeltségű posztógyár alakul

Az IRTI bársonygyárat létesít

Medgyes, szeptember 7.

Néhány héttel ezelőtt arról számoltunk be, hogy Szatmáron a cseh Mautner-koncern új textil-gyárat akar létesíteni. Most azt az újabb hírt vesszük, hogy Medgyesen is újabb posztó és szövetgyár van alakulóban. Ennek a medgyesi alakulatnak háta mögött, hír szerint, angol érdekeltségű tőke áll, amely gyártelepét a medgyesi zománccédenygyárral szemben levő hatalmas kiterjedésű telken akarja felépíteni.

Az építkezéshez — így szólnak az eddigi jelentések — már az ősz folyamán hozzá akar a gyár kezdeni, amely esetben a tavasz során megkezdődhetnek a gyárban a termelő munka.

Ugyancsak Medgyesről kapjuk azt a textilgyári hírt is, amely szerint az ottani Irti textilüzem rövidesen bársonygyárat is létesít és bársony-árukat is forgalomba hoz.

gorodott a kontingentálási rezsim kiépítésével, amelyek eredményeképpen

a szövetárak behozatala 1933-ban 68 tonnára esett, míg ugyanakkor a gyárak behoztak 4475 tonna gyapjút és hulladékot 207,5 millió lejtért és 3278 tonna fonalat 687,3 millió lej értékben.

Vagyis a kontingentálás egyetlen éve

alatt a belföldi ipar nyersanyagimportja a gyapjunál mennyiségileg 23 százalékkal és értékben 29 százalékkal, a fonalnál pedig mennyiségileg több mint 50 százalékkal és értékben közel 58 százalékkal emelkedett. Ez az emelkedés részben annak is tulajdonítható, hogy a belföldi gyapjutermeles támogatása címen a kormány 1933 végefelé betiltotta a gyapjuhulladék importját és ezért a

gyárak a drágább fonalakból voltak kénytelenek többet importálni.

A készárubehozatal majdnem teljes megszűnésével szemben tehát áll a posztóipari nyersanyagok importjának nagyarányu növekedése. Ez magyarázza meg, hogy a kereskedők miért követelik a kontingentálás megszüntetését, vagy legalábbis olyan értelmű módosítását, hogy abban nekik is legyen beleszólásuk.

A párisi tárgyalások után

Öröm és megnyugvás érzik a francia szövetségi rendszer egész vonalán

Benes szerint vége a háborus fecsegéseknek — Titulescu két nyilatkozata Párisban — Szaporodnak a barátsági látogatások Párisban és Rómában

Páris, szeptember 7.

A párisi tanácskozások és megállapodások hatása és eredménye erősen érzik a külpolitikai eseményeket jelző jelentésekben. Barthou francia külügyminiszter nagyon nagy munkát végezhetett. Az olasz-francia közeledés ilyen méretű kimélyítése, amelyen a megkötött elvi megállapodásokkal történt, titkolhatatlan örömet kelt a francia külpolitikai összefüggések messze elhúzódó vonalain, a Szovjet ügyének sikeres elintézése pedig Kelet-Európában kelt jóleső megnyugvást.

BENES: VÉGE A HÁBORUS FECSEGESNEK

Prágai jelentés szerint csak most derül ki, hogy

Benes csehszlovák külügyminiszter Marienbadban találkozott és tárgyalt Litvinovval. Ez a találkozás augusztus harmadikán volt és a legkielégítőbb eredménnyel járt.

Benes véleménye szerint a Szovjet mindent megtesz az európai békéért, mert ez legfőbb érdeke, mint Európának. Az európai államok együttműködése elegendő lesz ahhoz, hogy minden háborus fecsegésnek vége legyen. Csehszlovákiának különösen fontos a Szovjet békemunkája és különösen fontos az, hogy a Szovjet nem azonosítja magát semmiféle béke-revizíós törekvéssel.

Benes sokévi kitartó politikája — írták a

csehszlovákiai kormánylapok — végre közel-fogható eredményre vezetett. A háborútól rettegek most már nyugodtan alhatnak, nem kell félniük semmitől.

A Prager Presse a genfi tanácskozásokkal kapcsolatban így ír:

Az új olasz dunai szövetségi tervbe angol és francia jóállás mellett a kisantant állam-szövetséget is bevonják. Amennyiben ez a javaslat valóban az olasz kormány igazi szándékát tükrözi vissza, úgy azt jelenti, hogy

Olaszország feladta a szerződésekkal szembeni ellenzéki magatartását és hajlandó a kisantant államokkal való békés együttműködésre.

TITULESCU KÉT NYILATKOZATA

Titulescu román külügyminiszter csütörtökön végre befejezte párisi tanácskozásait. A legújabb jelentések szerint csütörtökön este hagyja el Páris.

Tanácskozásai után két nyilatkozatot is adott. Az egyik nyilatkozatot a Havas-sajttól ügynökség kapta. Ez szűkszavú, szinte hivatalos jellegű, de nagyon érdekes. A sajtóiroda jelentése szerint Titulescu kijelentette, hogy párisi tárgyalásain a legteljesebb egyetértés nyilvánult meg.

A kialakult politikai helyzet azt mutatja, hogy a béketényező megerősödtek.

A kisantant bizalommal várja azt a pillanatot,

amely kiegyenlíti a dunavölgyi érdekeket és lehetővé teszi az együttműködést mindenki javára.

A másik nyilatkozatot a francia újságíróknak adta Titulescu. Az újságírók sokat kérdezősködtek, tehát nekik többet is mondott a román külügyminiszter, ha nem is fogalmazott ilyen szabatosan. Többek között kijelentette, hogy Románia a Szovjetnek a Népszövetségbe való felvétele mellett foglal állást, mert azt vallja, hogy

a Szovjet bekapcsolódása igen nagy nyeresége az európai békebiztosító politikának. Egyébként pedig a felvétel csak a tényleges helyzetet szentesíti, hiszen Oroszország eddig is ott volt Genfben és résztvett a legfontosabb ügyek intézésében. Állandó tanácstagságot is kell kapnia a Szovjetnek, mert nagy szerepe lesz az európai politikai életben s jelentőségénél fogva igényt tarthat arra, hogy fokozottan tevékenykedhessen.

Kérdést intéztek az újságírók Titulescuhoz a nagyhatalmak direktóriumára és a népszövetségi alapokmány tervezett módosítására vonatkozólag is. Az első kérdéssel kapcsolatban azt fejtette ki, hogy minden időben voltak olyan államok, amelyek tekintélyükkel és erejükkel fogva döntő befolyással voltak az egyetemes kialakulásokra. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy bármelyik nagyhata-

lom, vagy ezek szövetsége is más államok sorsát intézze.

A népszövetségi alapokmány módosítására vonatkozólag az volt Titulescu-nak a véleménye, hogy nehéz kérdés ez, amelynek nem jósolhat sikert. Alig hihetné el, hogy egyhangu szavazással megváltoztatnák azt a szakaszt, amely szerint az egyhangu szavazás kötelező azokban az alapvető kérdésekben, amelyekre a módosítás sürgető gondolnak.

A módosításhoz mindenesetre kell még az egyhangu megszavazás és ez nem igen képzelhető el.

ÉRVENYESÜLNI KÉSZÜL A FRANCIA DIPLOMACIA EREJE VARSÓBAN IS

A párisi Rador-iroda jelentése szerint a közeli napokban Varsóban jelentős változások várhatók. Valószínű, hogy a jelenlegi kormány távozik, vagy gyökeresen átszerveződik. Az átszervezésnek francia politikai szempontból súlyos jelentősége van, mert olyan emberek kerülnek a kormányba, akik változtatnak az ország eddigi külpolitikai irányvonalán is.

SZAPORODNAK A BARÁTSÁGI LÁTOGATÁSOK

Párisi jelentés szerint jólétesült körökben úgy tudják, hogy Sándor szerb király október első felében Párisba látogat. Pontos időpont még nincs, valószínű azonban, hogy a királyi látogatás csak Barthou római látogatása után következik be. A jugoszláv királyi látogatásának célja: megbeszélni az olasz-francia megállapodásokat a Duna-kérdésben és a francia-kisantant szorosabb együttműködése kérdésében, tekintettel a francia-olasz kapcsolatokra és a dunai szövetség kérdéseire.

Barthou római látogatásának előkészítése egyébként szorgosan folyik. Római jelentés szerint Titulescu októberben Rómába is ellátogat, annak jeléül, hogy a kisantant és Olaszország viszonya jelentékenyen megjavult.

Szófia jelentés szerint Károly román király szófia látogatásának az időpontját még nem szabták meg.

Mussolini ismételen megnyilatkozott a militarizmus egyedül üdvözítő politikai hitvallása mellett

Háborútól tart Svájc hadügyminisztere s egyben bejelenti, hogy országa készen áll a védekezésre

Róma, szeptember 7

Mussolini újra megszólalt. A Popolo d'Italiában írt nagy cikket s ebben a cikkben részletesebben kifejti azokat a gondolatokat, amelyeket az olasz hadgyakorlatok befejezése alkalmával csillogtatott meg tisztjei előtt. Mussolini szerint a legújabbkori politikai hatalomnak egyetlen eszköze és előfeltétele van, a kemény militarizmus. Csak ez jelent tényleges erőt s nincsen ma Európában egyetlen komolyan vehető állam, amely ne katonaságában és hadi erejében látna a maga súlyát és tekintélyét. Olaszországnak is a legteljesebb mértékben militaristának kell lennie, mert csak így folytathat győzedelmes politikát s csak így remélheti, hogy meg tudja tartani tekintélyét és hatalmát az esetleges háborus összetűzés esetén.

A továbbiak során azt fejtegeti Mussolini, hogy mindazok az államok, amelyek ma a világpolitikát ténylegesen irányítják, erősen militaristák, mint például Japán, vagy a Szovjet és maga Franciaország is, amelynek egész élete a fegyveres készülődésben merül ki.

Különösen hangzik ez a megnyilatko-

zás most, amikor az olasz-francia barátkozás nyomán mindenütt a béke biztosításának hangjai szólnak meg Franciaország szövetségi vonalain.

Svájc hadügyminisztere is

Mussolini újabb fegyvercsörgető megnyilatkozása után szinte stílusosan hat, hogy a béke országának, Svájcnak a hadügyminisztere, Minger tábornok is meglepően harcias hangokat peng. A svájci hadügyminiszter véleménye szerint a látóhatár nagyon borult s veszedelemes villámok cikáznak a fenyegető felhőtorlaszokban. El kell készülnie Svájcnak is arra, hogy a vihar kitör és ne is állania kell majd az erejét. Svájc fel is készült — nyugtat meg a hadügyminiszter. A villámhárítók készen állnak, hogy felfogják a villámcsapásokat. Ezek a villámhárítók pedig: a hadsereg és a hadi felkészültség. Svájcnak szüksége van az erős hadseregre, hogy megvédje magát minden meglepetéstől és hadserege erős is. Svájc bizhatik abban, hogy határán megtörik minden fenyegető háborus vihar a hadsereg erején.

Már Svájc is a hadsereg erejében látja jövője biztonságát.

kötvénye, de nem volt erdeje, amiből odig a jövedelmet hozta. A végén már odig jutott a helyzet, hogy a legszükségesebb ügykezelés költségeire sem volt meg a pénz, holott az államkötvények tulajdonképpen sok millióra rugó vagyont képviseltek. A közbirtokosság akkori vezetősége úgy oldotta meg a „nehéz kérdést”, hogy megbizta Zentai dr. ügyvédet az államkötvények évi járadékának a felvételével, sőt megbizta a kötvények értékesítésével is. Zentai eleget is tett a megbízatásnak, a kötvényeket értékesítette, a járadékok kifizetését kijárta s ezért a munkáért kapott a közbirtokosságtól 2 millió 666 ezer lejt. Így vette ezt tudomásul a közbirtokosság akkori vezetősége is, amely ellen egyébként rengeteg vád és panasz volt már akkor. Később aztán ezek a panaszok annyira megsokasodtak, hogy vizsgálat is indult, melynek a vége az volt, hogy a régi vezetőséget elcsapták és új választották. Az új vezetőség aztán, miután a régi vezetőséget nem sikerült kielégítően elszámoltatni, hogy mire is fordították tulajdonképpen az államkötvények árán felvett pénzt, a kérdés tisztázására az állam-

kötvények értékesítésével kapcsolatos összes számadásokat felterjesztette a szövetkezetek bukaresti központjához, miután az új törvény a közbirtokosságokat is ennek a szervnek az ellenőrzése alá rendelte.

A bukaresti felülvizsgálatnál aztán szemelt szurt a nagy ügyvédi tiszteletdíj is. Megállapították, hogy a végzett munkáért Zentai ügyvéd csak 73 ezer lejt számíthatott volna fel s így utasították az oszdojai közbirtokossági vezetőséget, hogy azonnal tegye meg a törvényes lépéseket, annak a jelentős összegnek a visszaszerzésére, amelyet az ügyvéd a megállapított tiszteletdíjon felül vett fel a közbirtokosságtól.

Egyben utasította a szövetkezeti központ a közbirtokossági vezetőséget arra is, hogy amennyiben Zentai ügyvédtől a 2 millió 593 ezer lejt nem volna felhajtható, úgy tegye felelőssé az összeg erejéig a közbirtokosság régi vezetőségének tagjait: Arros Jenőt, Zsögön Gézát, Bögözi Imrét, Markos Imrét, Gondos Ferencet és Janó Istvánt.

Háromszék megyében most feszült érdeklődéssel várják az ügy fejleményeit.

A BUKARESTI TÖZSDE-ZÁRLAT

ÉRTEKTÖZSDE

Adóbón 40—40 és egynegyed. Stabilizációs kötvény 39 és háromnegyed. Kisajátítási kötvény 41 és fél—41 és ötnyelcad. A Banca Națională nem jogyezették. Banca Românească 312—326. Creditul Minier 280—288. Mica 1265. Resica 433—437. Albina 195.

TERMÉNYTÖZSDE

Tengeri 26.750—27.250, ab dunai uszály. Új köles 38.250, ab uszály. Borsó 38.000, ab uszály. Burgonya 12 ezer, ab feladó állomás. A terménytőzsde mai forgalma gyenge volt. Eladtak öt vagon tengerit, 10 vagon kölest, 5 vagon borsót és 6 vagon burgonyát.

Lovagias uton...

Kolozsvár, szeptember 7.

A feleki autóversenyek előestéjén történt, hogy dr. Dan Parten volt kolozsme gyei prefektus, jelenleg ügyvéd és képviselő, az autóklub helyiségében vitaközvetés hevében súlyosan sértő kijelentéseket tett dr. Tataru Coriolan egyetemi tanárra, a Jorga-kormány volt erdélyi miniszterére. Az ügynek lovagias folytatása van. Mindkét fél megbízottai most engedélyt kértek a hadtestparancsnokságtól, hogy felül fegyveresen intézhessenek el az ellentéteket Kolozsvárt nagy érdeklődéssel figyelik a fejleményeket.

Érdekes bonyodalom egy tulajmagasra méretezett ügyvédi tiszteletdíj körül

A szövetkezetek bukaresti központjának utasítására az oszdojai közbirtokosság két és félmillió lejes biztosítási végrehajtást kért egy sepsiszentgyörgyi ügyvéd ellen

Sepsiszentgyörgy, szeptember 7.

Rendkívül érdekes biztosítási végrehajtási kérést adott be pár nappal ezelőtt az oszdojai közbirtokosság a sepsiszentgyörgyi törvényszék portareli hivatalához. A közbirtokosság jelenlegi vezetősége a bukaresti szövetkezeti központ utasítására és a vonatkozó szövetkezeti törvényre való hivatkozással, biztosítási végrehajtást kér Zentai Ernő dr. ügyvéd ellen, összesen 2 millió 593 ezer lejt erejéig.

Az oszdojai közbirtokosság vagyonekezelésével kapcsolatban sok panasz volt már, Zentai Ernő dr. ügyvédet pedig nemcsak Sepsiszentgyörgyön, de az egész megyében jól ismerik

s így a beadott kérés érthető nagy feltűnést keltett nemcsak a jogászok között, hanem a nagyközönség körében is. Ettől függetlenül azonban érdekes maga az ügy is, amelynek következményeképpen most egy magyar közbirtokosság több mint két és fél millió lejes végrehajtást kér egy közismert ügyvéd ellen.

Oszdola község közbirtokosságának hatalmas kiterjedésű és értékes erdőterülete volt annak idején. Ezt az erdőterületet az állam pár évvel ezelőtt kisajátította. A kisajátítási értéket a közbirtokosság államkötvényekben kapta meg. Volt tehát a közbirtokosságnak állam-

Közvetlen vasuti kapcsolat lesz Máramaros és Bukovina között

Máramarossziget, szeptember 7.
Uj megoldási lehetőség nyílt arra, hogy Máramarosmegyét az ország belsejével közvetlen vasutvonal kösse össze. Mint ismeretes, a megye kizárólag úgynevezett peage-vonalak révén kapcsolódik be a vasuti forgalomba, úgyhogy a vonatok, amelyek a forgalmat lebonyolítják, idegen állam területén futnak keresztül. Így Szatmár felé Hosszumezőtől Halmiug cseh területen, míg Bukovina felé cseh és lengyel vasutvonal igénybevételével lehet csak a közlekedést fenntartani. Gazdasági szempontokon kívül sztratégiai okok is nagy szerepet játszanak abban, hogy Máramaros vasuti kapcsolatai kiépüljenek a különböző nemzetközi egyezményekben biztosított peage-vonalak teljes kikapcsolásával.

Évekkel ezelőtt felmerült az a terv, hogy Máramarossziget és Nagybánya között létesítsenek kapcsolatot egy új vasutvonal kiépítése révén. Ez a terv azonban régen kúba esett, mert a vasutvonal kiépítése, tekintettel a nehéz terepviszonyokra olyan horribilis költségbe került volna, amelyekre a CFR igazgatóságának nem volt megfelelő fedezete.

Uj és lényegesen kevesebb költséget igénylő megoldásra most az ad lehetőséget, hogy az állami erdők autonómpénztárának, a CAPS-nak felsővisói üzemé egészen a makerlói gátig iparvasutat épített ki az állami erdőségekből kikerülő fa könnyebb szállítására. Ezen az iparvasuton néhány héttel ezelőtt, a nagyszámu idegen turistára való tekintettel, akik

a szomszédos Csehszlovákiából és Lengyelországból rándulnak át, már megkezdődött a személyszállítás is.

Beavatott forrásból származó információk szerint az illetékes körök komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy a CAPS iparvasutját kiépítsék egészen Jakobini vasuti állomásig, ahol az belétorkolna a rendes vasutforgalomba és így Máramaros peage-vonal nélkül is utat talál magának Bukovinába.

Amennyiben az illetékes minisztériumok a tervet jóváhagyják, úgy a legnagyobb valószínűség szerint a vasutépítési munkálatok még a téli havazások beállta előtt megkezdődnek.

Két kislány borzalmas halála

San-Francisco, szeptember 7.

Sacramento kaliforniai városkában megrendítő gyermektragédia történt.

Két kislányka — egyik 7 a másik 6 éves — bújócskát játszottak 4 éves öccsükkel. A játék közben a leánykák elrejtőztek a konyhában levő jégsekrénybe, mire kis öccsük rájuk csapta az ajtót.

Amikor órák múlva a szülők hazajöttek, a két kislányt megfagyva találták a jégsekrényben. Kis ökleikből, amelyekkel a jégsekrény falát ütötték, rejtlen haláltusájukban, még mindig szívárgott a vér.

A gondatlan szülőket letartóztatták.

S P O R T - É L E T

33 új hiteles világrekord!

Tizenöt világrekordot javítottak meg az idén

Stockholm, szeptember 7.

A nemzetközi atlétikai szövetség gyűlése foglalkozott az utolsó három évben elért új rekordokkal és a következő 33 rekordot ismerte el világrekordnak:

100 m. síkfutás: 13.3 mp., Ralph Metcalfe, USA 1933. Budapest. 200 m. síkfutás: 20.6 mp., Ralph Metcalfe, USA 1933. Budapest. 400 yard síkfutás: 46.4 mp. Ben Eastman, USA 1934. Osló. 500 m. síkfutás: 1 p. 02.0 mp., Ben Eastman, USA, 1934. Osló. 600 yard síkfutás: 1 p. 09.2 mp., Ben Eastman, USA, 1933. Amerika. 600 m. síkfutás: 1 p. 18.4 mp., Ben Eastman, USA, 1934. Stockholm. 800 m. síkfutás: 1 p. 49.8 mp. Ben Eastman, USA, 1934. Stockholm. 1000 yardos síkfutás: 2 p. 10.0 mp. Luigi Beccali, Olaszország, 1933. 1500 m. síkfutás: 3 p. 48.8 mp. Jim Bonthoron, USA, 1934. Osló. 1 angol mérföld: 4 p. 06.8 mp. Gian Cunningham, USA, 1934. Stockholm. 3000 m. síkfutás: 8 p. 18.4 mp. H. Nielsen, Dánia, 1934. Stockholm. 4 angol mérföld: 19 p. 01 mp. Iso Hollo, Finnország 1932. 110 m. gátfutás: 14.2 mp. Percy Beard, USA

1934. Osló. 220 yardos gátfutás: 23.0 mp. Norman Paul, USA, 1933. 400 m. gátfutás: 50.6 mp. Gian Hardin, USA, 1934. Stockholm. Magasugrás: 206 cm. Walter Marty, USA, 1934. Amerika. Súlydobás: 17.40 m. Jack Torrance, USA, 1934. Osló. Súlydobás: két kézzel: 28.68 m. Jack Torrance, USA (jobbkezettel 16.73 m., balkezettel 11.95 m.) 1934. Stockholm. Diszkoszdobás: 52.42 m. H. Anderson, Svédország, 1934. Osló. Gerelydobás: 76.10 m. Matti Jerminen, Finnország, 1933. Dekaton: 8790.46 pont H. H. Seivert, Németország, 1934. Hamburg. 5000 m. gyaloglás: 21 p. 59.0 mp. A. Schwab, Svájc, 1931. Riga. 10 kilométeres gyaloglás: 44 p. 42.1 mp. Pope, Anglia, 1932. 5 mérföldes gyaloglás: 35 p. 47.2 mp. Pope, Anglia, 1932. 6 mérföldes gyaloglás: 4 p. 07.7 mp. Pope, Anglia, 1932. 7. mérföldes gyaloglás: 50 p. 28.8 mp. Pope, Anglia, 1932. 8 mérföldes gyaloglás: 58 p. 04.6 mp. Pope, Anglia, 1932. 1 óras gyaloglás: 18.308 km. Pope, Anglia, 1932. 15 mérföldes gyaloglás: 1 óra 56 p. 09.8 mp. Dahlin, Lettország, 1933. 25 km-es gyaloglás: 2 óra 46 p. 00 mp. Dahlin, Lettország, 1933. 2 óras gyaloglás: 24.843 km. Dahlin, Lettország, 1933.

A brassói Kolping házi-versenye a biztató fejlődés jegyében zajlott le

Brassó, szeptember 7.

A brassói Kolping fiatal atlétikai szakosztálya dicséretreméltó munkát végez. Szorgalmas munkával komoly tehetségeket fedezett fel és képezett ki olyan atlétákká, hogy rövidesen az első vonalba kerülhetnek. Most megtartott háziversenyük — bár középszerű eredményeket hozott — a fejlődés biztató ígérete. Az eredmények: 100 m: 1. Hontert II. 11.9 mp. 2. Herzum 12 mp. 3. Ritter 12.4 mp. 400 m: 1. Ritter 59.8 mp. 2. Salánky 60.2 mp. 3. Fekete 60.3 mp. 1500 m: 1. Fekete 4 p. 46.2 mp. 2. Papp 4 p. 50.4 mp. 3. Ritter 5 p. 00.4 mp. 5000 m: 1. Szállasy 18 p. 08.4 mp. 2. Salánky 19 p. 14.8 mp. 3. Hamar 19 p. 41.4 mp. Magasugrás: 1. Salánky 151 cm. 2. Herzum 147 cm. 3. Ritter 147 cm. Távol: 1. Hontert II 567 cm. 2. Herzum 527 cm. 3. Pap 506 cm. Súlydobás 1. Bog-

dán 10 m. 2. Derzsy 9.57 m. 3. Hontert II. 8.62 cm. Diszkoszvetés: Bogdán 30.25 cm. 2. Derzsy 26.18 cm. 5. Hontert II. 24.10. Gerelyvetés: 1. Bogdán 38.64 m. 2. Derzsy 37.63 m. 3. Herzum 34.38 m.

A Középeurópai Kupa első döntője

Admira-Bologna 3:2 (0:2)
Bécs, szeptember 7.

A Középeurópai Kupa első döntőjét szerdán délután játszották le Bécsben. Az Admira végül eredményben 3:2-re győzött, jóllehet félidőben még a Bologna vezetett 2:0-ra. Az első félidőben a bécsiek gyengén játszottak, a második félidőben azonban nagyszerűen feljötték és tizennégy perc alatt három gólt rúgtak. Ezután mindkét csapaton kiütközött a fáradtság, a meccs további része lanya iramu volt.

A gólok ebben a sorrendben estek: 12. perc Schiavio kidriblizi a védelmet és kapuba viszi a labdát 0:1. 26. perc: Re-

guzzoni lövi a második gólt 0:2. Szünet után a 8. percben Vogl faultolják. 11-es az Admira javára! Gianni kapus kivédi a büntetőrugást. A 10. percben Stoiber 1:2-re javít. Egy perc sem telik el, Vogl kiegyenlít. 2:2. A 14. percben Schall a győztes gólt is bevágja. 3:2. Négy perc alatt négy gól az első 14 percben! Kérdés most, hogy a Bécsben szerzett egy gól előny elég lesz-e az Admirának Bolognában a vasárnapi második döntőn?

BIZTASSÁTOK A TAC-OT!
— ezt a felhívást bocsátotta ki Temesvár közönségéhez a TAC. A felhívás elmondja, hogy a zöld gyepen megnyert selejtezőt a zöld asztalnál megváltoztatták. Ezért kéri a közönséget, hogy az újabb küzdelemnél megjelenésükkel és biztatásukkal támogassák a TAC-ot. Valószínű is, hogy a vasárnapi TAC-Romania mérkőzés rekordközönséget vonz.

A PRÁGAI KLADNO MEGKEZDTE AMERIKAI TURÁJÁT

A cseh csapat Newyorkban játszott az ottani csehek csapatával, a Spártával. Kladno 9:0 (3:0) arányban könnyen győzött.

Változások a NAC vezetőségében. A futballszakosztály vezetőségéből dr. Stein és Hollós lemondottak. Helyükre Grünstein és Székely ismert régi vezetőségi tagok kerültek.

BRÜNN—BELGRÁD 2:2 (1:1)

A Prágából hazautazó jugoszláv válogatott mint Belgrád csapata játszott Brünnben a fenti eredménnyel.

Két brassói csapat játszik Román Kupamérkőzést vasárnap. Az Astra Bras-

sóban a Kézdivásárhelyi Sport Egylettel, a Suburbii Câmpinán a Muncitoresc csapatával.

Ethalasztják Románia teniszbajnokságait,

— hogy néhány versenyző résztvehessen a szófiai versenyen!

Bukarest, szeptember 7.

Ujabb csodabogár a romániai sportéletben: az országos teniszbajnokságokat szeptember 27—30-ikára halasztották, hogy néhány játékos résztvehessen a szófiai nemzetközi bajnokságokon. Ez az intézkedés a lehető leghelytelenebb. Néhány játékos kedvéért nem lehet felborítani jóval előre megállapított időpontot. Azonkívül az országos bajnokság kellene olyan komoly esemény legyen, hogy más ország bajnoksága kedvéért ne halasztódjék el.

Németország—Franciaország 13:9. Ifjúsági válogatott Berlinben.

Ökölvívás

A VILÁG ELSŐ NŐI ÖKÖLVIVÓ BIRÓJA

A 20 éves Cillie Watson, az angliai Manchesterben három meccset vezetett le és döntéseinek nagy sikere volt az első kettőben, de a harmadiknál bizony irgalmatlanul kifütyülték, mert a csinosabb bokszoló javára ítélték. Cillie Watson most el akarja végezni a bokszbírói tanfolyamot és Londonban is mérkőzést szeretne vezetni. Hogy a nők mit ki nem tudnak eszelni a feltűnés és a — férjhezmenés érdekében!...

Birkózás

Románia görög-római birkózóbajnoksága szombatn kezdődik Bukarestben számos vidéki versenyző részvételével.

TRINACO-VAL

AZ ISKOLÁBA!

Gyermeke bizonyára újból nagyon fog örülni, ha az iskolaév kezdelén megajándékozza.

TRINACO minden életkorhoz a megfelelő nagyságokat hozza:

Gyermekharisnya duplán kötve, extra, erős. Iskolai kabátok bélelve, gombbal és zipzárral. Gyermekflehernemű gyapjutrlikotból, kifogástalanul álló alakban, kiváló minőségben.

Minden, ami a **TRINACO** nevet viseli, értékes minőségű áru!

Szerkesztői üzenetek

B. M., Szentgerice. Indítványát, helyesebben kiáltványát nem igen tudjuk nyilvánosságra hozni. Ugy sem lenne semmi hatása, viszont önnök kellemetlenségei származhatnának.

Z. A., Margitta. A pénzintézet egyesével éppen a napokban foglalkoztunk. Tessék elhinni, mindaz, amit ön megirt, nem helyi, hanem országos tünete az áldatlan gazdasági életnek. A kérdést különben állandóan napirenden tartjuk.

Amatőr. 1. Mindaddig, amíg akár a fővárosi, akár az erdélyi lapokból nem szerez tudomást a dologról, nem kell felülni semmiféle mendemondának. Valószínű, hogy takarékosági okokból nem is tartják meg. 2) Árulhatja nyugodtan.

Előfizetők. Pályaválasztási kérdésekben nagyon nehéz tanácsot és utbaigazítást adni. Az Ön esetében kétszeresen is nehéz. Hiszen mit értenek vele, ha a mi tanácsunk alapján választana pályát kedves fia s aztán, amire megszerzi a képesítést, éppen azon a pályán romlanak le annyira a lehetőségek, hogy nem tud majd elhelyezkedni. Azért sem adhatunk semmiféle utbaigazítást, mert fia egészségi állapota nem egészen kielégítő és itt inkább orvos volna az illetékes tényező, aki utbaigazítással szolgálhatna. A kereskedelmi elvégzése nem rossz gondolat, de ki tudja megmondani, hogy 1—2 év múlva nem romlanak-e le mégjobban az elhelyezkedési lehetőségek. Ezt a nagy kérdést minden jóakarunk mellett sem tudjuk megoldani és önöknek, akikre elsősorban hárul a gyermek jövőjéért a felelősség, kell dönteniük a pályaválasztásnál.

RENDKIVÜL FONTOS KÖNYVUJDONSÁGI MOST JELENT MEG!

Hogyan éljen a

vesebajos ember

Orvosi tanácsok vesebajosok számára.

Írta: Dr. Lukács Pál belgyógyász főorvos.

E nélkülözhetetlen munka tartalomjegyzékéből: A vese szerkezete és működése. — A vesebetegségek tünetei. — A vesebetegségek különböző formái. — A vesebetegségek okai. — A vesebetegségek megelőzése. — A vesebetegségek vizsgálati módszerei és azok jelentősége. — Vizelet vizsgálat. — A vesék működési vizsgálata. — Egyéb vizsgálati módszerek. — A vesebetegségek gyógykezelése. — Diétás gyógymódok. — Általános alapelvek. — A sómentes, illetve sószegevény diéta. — Karell-féle kúra. — Gerson-féle kúra. — Diétás gyógykezelések vese- és húgykő bántalmaknál. — Gyógyszeres és sebészeti kezelés. — Egyéb eljárások. — A vesebeteg konyhája. — Táplálékaink konyhasó tartalma. — Táplálékaink fehérje tartalma, stb. stb.

A kiváló szerző husz éves orvosi gyakorlat gazdag tapasztalatai alapján írta meg művét, mely élvezetes és mindenki számára könnyen érthető stílusban világosítja fel a vesebajban szenvedőt mindarról, amit életmódjáról, diétájáról tudnia kell. Ára 78 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

A CUKORBETEG KOSZTJA Írta: Dr. HORVAY LAJOS főorvos
Ára 78 lej
Kapható a BRASSÓI LAPOK Könyvosztályában

Szívünk mély fájdalommal tudatjuk, hogy a mindnyájunk által nagyon szeretett, önfeláldozó nagyanya, édesanya anyós, gyermek, testvér, sógor és rokon

Özv. altörjel **BARTHA GYULÁNÉ**

szül. STEITZ KAROLINA

nemes életének 65-ik évében f. hó 5-én hosszas szenvedés után visszaváradta lelkét Teremtőjének

Drága halottunk hült tetemét f. hó 7-én d. u. 4 órakor fogjuk a gyászházba. Avram lencse 36 sz. alól a bolonyai római kat. temetőbe örök nyugalomra helyezni.

Lelkiudvéért az engesztelő szentmiseáldozat szeptember hó 10-én reggel 8 órakor lesz a plebánia templomban az Egék Urának bemutatva

Édesanyánk, aki az önfeláldozás, jóság és szelidség mintaképe voltál, nyugodj csendesen!

Brassó, 1934 szeptember 6.

A gyászoló család.

Romania Prefectura județului Braşov
Serviciul Financiar și de Contabilitate
No. 8404/1934.

ARLEJTESI HIRDETMÉNY

Közhírré tétetik, hogy másodszori árlejtés tüzetik ki egy (Bodzafordulón) Intorsura Buzaului építendő orvosi ambulatórium tárgyában.

Költségvetés értéke 78.000 lej.
Teljesítési határidő 3 hónap a szerződés aláírásától számítva.

Az árlejtés csütörtökön, 1934. évi szeptember 18-án 16 óra 30 perckor lesz megtartva a brassóvármegyei prefektúra pénzügyi hivatalában, prefektúra palotája II. emelet, az O. C. L. szabályrendelet, L. C. P. rendelkezéseinek 88—110. paragrafusai szerint és az 1931. évi június 4-i M. O. 127. számában előírt módozatok betartásával.

Irott és zárt borítékban benyújtott ajánlatokhoz csatolni kell az 5 százalékos ideiglenes ovadékról szóló nyugtát a Casa de Depneri vagy bármely pénzügyigazgatóság által kiállítva. Az ovadék letehető készpénzben vagy értékpapirokban.

A végleges 8 százalékos ovadék kiegészítésére az összegről kiállított letéti nyugta adandó be.

A pályázó urak a feltételekre vonatkozó felvilágosításokat megkaphatják a brassói vármegyei pénzügyi hatóságnál a hivatalos órák alatt.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.
Prefect, Seful Serviciului,
Olvashatatlan aláírások.

A zágoni „Bóta” erdőbirtokosság Igazgatóságától. Háromszék megye.

Szám: 157/1934.

HIDETMÉNY

1. Zágonban a „Bóta” erdőbirtokosság hivatalos helyiségében 1934. szeptember hó 23-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános szóbeli árverés útján eladatik „Szita-Bodza” község határában fekvő „Nagy-Bóta” erdőrészen található 12.938-tól 14.842. számok alatti és a „Kis-Bóta” nevű erdőrészen található 1953-tól 2285. számok alatti lábon álló fenyőfa-mennyiség.

2. Eladatik a „Nagy-Bótában” található 6652-től 7662. számok alatti és a „Kis-Bótában” található 859-től 1002. számok alatti lábon álló bükkfa-mennyiség.

3. Eladatik „Barcani” község határában fekvő „Căcăcea-Coronguş” nevű erdőrészen a 2-ik vágásban található 12.145-től 12.655. és a 3-ik vágásban található 11.441-től 12.061. számok alatti bükkfa-mennyiség.

Kikiáltási ára az 1. pont alatti fenyőfa-mennyiségnek 223.800 lej, a 2. pont alatti bükkfa-mennyiségnek 17.325 lej és a 3. pont alatti bükkfa-mennyiségnek 45.280 lej.

Bánatpénz a kikiáltási árak 10 százaléka, mely az árverés megkezdése előtt készpénzben letendő.

Részletes árverési feltételek megtekinthetők Zágonban a „BOTA” birtokosság hivatali helyiségben, hetenként 3 napon (vasárnap, hétfő és szombat) délelőtt 10—12 óra között, ahol minden egyéb felvilágosítás is megadatik.

Az erdő „Intorsura-Buzaului” vasúti állomástól 7—10 km távolságra, jó utak mentén vannak.

Árverezni szándékozók jogosultak a faanyagot saját közgeikkel felbecsültetni, ha ezen szándékukat az Elnöknel előre bejelentik.

Zágon, 1934. szeptember hó 2-án.
Az eladással megbízott birt. igazg.

Parquetta

GROSS PÉTERnél, parketgyár Rt., Fekete-halom lerakva, vagy lerakás nélkül. Megrendelhető Fekete-halom telefon 15, vagy Zeides keféüzletében. Fekete-utca

Korszerű Husnélküli Táplálkozás

Utbaigazításokkal és konyhareceptekkel. Vese, gyomor, stb. betegek diétás ellátására. — Étrendi tanácsokkal, 303 recepttel és 94 összeállított menüvel.

Írta: Dr. Rusznák István, budapesti szanatóriumi vezetőorvos.

Ára: 95 lej, postán, utánvétellel 115 lej.

Brassói Lapok Könyvosztályában

Utolsó 2 NAP! Szombaton zárunk!

ÁRAINK:

Mattselyemharisnyák 54-59-64

Fil d'ecossé " 16-19-24

Férfizoknik . . . 14-16-22-28

Gyermekharisnyák . 4 lejtől

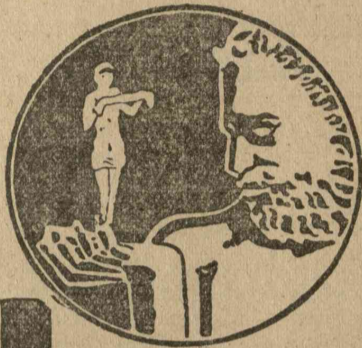
Gyermeknadrágok 9-19-22-25-28

Női nadrágok . . . 29-32-35

Kombinék 1-a selyemből 79-89-99-109

Pulóverek . . . 69-89-99-129

Összes cikkeink mélyen leszállítva!

hercules S.A.

HARISNYA- ES KÖTÖTTARUGYAR — CERNĂUȚI

BRASSÓI FIÓK: MAROSVÁSÁRHELYI FIÓK:

KAPU-UTCA 32 SZAM

PIAȚA REGELE FERDINAND 11

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-e'adás

Hidraulikus olajpompát és egy 21. „Ganz”-hengerezéket keresek vételre. Eladok 50 HP. indikált félstabil gőzgépet. Közzétett díjazom. Ing. Elias Gyöző, Timișoara IV. Bulev. Duca 27. 14337

Hotel Palace, Predeal, kiadó vagy eladó igen előnyösen 50 butorozott szoba, hall, vendéglő, központban, elsőrangú fekvésben. Cim a fenti szállodában. 14371

Veszek „Renta-Improprietații” 1922-es értékpapírt 40 ezer névértékben. Várhegyi, Brassó, Str. Morilor 5. (Blumena.) 14490

Megyeszékhelyen, a város legforgalmasabb pontján nagy vevőkörrel rendelkező 30 év óta fennálló vegyeskereskedés italméréssel, haláleset miatt kedvező feltételek mellett átadó. Cim 14498. szám alatt a kiadóban.

Keresünk megvételre egy 500 m/m nyomású ventilátort. Florenz mérleggyár, Oradea.

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Zsomuolyától Gyergyóig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetesként közli.

120—150 lóerős lokomobilt vagy félstabil gőzgépet keresünk azonnali megvételre, abszolút üzemképes, jókarban lévő gépre reflektálunk, kondenzátor nélkül. Ajánlatok Darvas-Elekes et Comp., Gheorgheni címzendők. 14522

Állást iver

Clujon, Aradon, Timișoarán, Sibiuhan, koncesszionált tisztviselői hiteliroda, megyei organizációinak önálló vezetőjére, kevés tőkével és garanciával rendelkező, kereskedelmi képzettséggel rendelkező urakat keres. Részletes ajánlatokat referenciákkal „Reprezentabilis” jelígre Rudolf Mosse, București, Bulev. Bratianu küldendők.

Női konfekció-üzletben állandó alkalmazást nyerhet ügyes eladó. Cim 14499. szám alatt a kiadóban.

Kereskedelmi végzettséggel rendelkező, de butorszakmában bevezetett elsőrendű eladó, román, német, magyar nyelvtudással felvételnek a brassói főokhoz, Székely és Réti Butorgyár Rt.-nél. Ajánlatok Tg. Muregre kéretnek. Rajzolásban jártas eladó előnyben részesül. 14500

Állást keres

Szerényigényű, jó csaiából való mechanikus-soffőr állást keres. Szíves érdeklődéseket a kiadóhivatal „Soffőr” jelígre továbbít. 14513

Lakás

Kiadó 4 szobás lakás mel-lékelyiségekkel. Előnyös árban. Megtekinthető 9—12 és 15—18 között. Cim Jorga-sor 18. manzard. 14405

Levelezés

Melyik intelligens, vagyonos, figyelmes, abszolút független ur hívna párhetei szórakozásra Brassó, Kolozsvár, Temesvárra, vagy regátba — nagyon csinos, fiatal, temperamentumos, reprezentatív, elegáns, de szegény elvált-asszony. Levelek „Transilvaneancă” jelígre a kiadóba.

Házasság

Intelligens családok gyermekei közreműködésével szerencsés házasságot köthetnek módszerem, diszkrét és egyéni Komoly megközelítésre díjtalanul válaszolok. Jurcsákné, Oradea, Regele Ferdinand 7. 14395

FIAIALOK tanácsadója. Szerelmi levelező, kiegészítve a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv, virágnyelv. stb. Ára színes borítólappal 30 lej.

BURI NENI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára kötve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától. Brassó, Kapu-utca 56—58, az udvarban.